

Názory a předsudky obyvatel Zlínského kraje vůči subkulturám mládeže

Tomáš Jandal, DiS.

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš Jandal, DiS.**
Osobní číslo: **H140398**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Předsudky obyvatel Zlínského kraje vůči
subkulturám mládeže**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti dospívání mládeže, předsudků a subkultur.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2907-7.

NOVÁK, Tomáš. O předsudcích. Praha: Doplněk, 2006. ISBN: 978-80-7239-119-6.

MACEK, Petr a LACINOVÁ, Lenka. Vztahy v dospívání. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN: 978-80-87474-46-4.

NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Praha: Academia, 2002. ISBN: 978-80-200-1679-9.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

23. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 23. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- o odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- o беру на ве́доміі, же бакала́рская пра́це буде уложена в электроні́ке подобе в университетні́м информаці́м систему́ доступна́ к на́глядну́ті;
- o na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- o pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům. ¹⁾

Prohlašuji, že

- o elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- o na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2015

Tomáš Jandek

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku předsudků a názorů vůči subkulturám mládeže na území Zlínského kraje. V části teoretické jsou nejprve vymezeny pojmy tykající se oblasti dospívání mládeže. V další části jsou objasněny termíny označované jako kultura a subkultura. Na kapitolu s těmito termíny dále navazuje podkapitola, kde jsou podrobněji rozepsány a charakterizovány nejznámější subkultury mládeže v naší společnosti. Závěr teoretické části patří sociálním stereotypům, předsudkům a toleranci. Část praktická je zaměřená na přesné zjištění mínění občanů Zlínského kraje o subkulturách mládeže. Cílem této práce je odhalení s jakými typy předsudků a stereotypů se můžeme setkat, ale také jak je můžeme redukovat, tak aby došlo k toleranci nebo částečnému pochopení. V poslední řadě také, k zodpovězení dalších otázek tykající se subkultur mládeže.

Klíčová slova: dospívání, sociální identita, vrstevnické skupiny, předsudky, stereotypy, tolerance, kultura, subkultura, subkultura mládeže, charakteristika subkultur

ABSTRACT

This thesis focuses on the issue of prejudices and opinions towards youth subcultures in the territory of the Zlín Region. The theoretical part deals with terms related to youth reaching maturity. The next section explains the terms known as culture and subculture. After this chapter there is a sub-chapter which describes and defines the most famous youth subcultures in our society in more details. The conclusion of the theoretical part concerns social stereotypes, prejudices and tolerance. The practical part is focused on finding the exact opinion of the Zlín Region citizens on youth subcultures. The aim of this work is to reveal what types of prejudices and stereotypes can be found, but also how this can be reduced, so that there is tolerance or partial understanding. Moreover, it also answers further questions regarding youth subcultures.

Keywords: adolescence, social identity, peer groups, prejudices, stereotypes, tolerance, culture, subculture, subculture of youth, subculture characteristics

Děkuji mnohokrát za vedení a vstřícný přístup paní PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D., která mi poskytla cenné rady a připomínky v průběhu zpracování mé bakalářské práce. Rovněž děkuji za ochotu a strávený čas všem co se podíleli na vyplňování dotazníku. Poděkování také patří mé rodině za podporu a pomoc během mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronické nahrané do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 MLÁDEŽ A DOSPÍVÁNÍ	11
1.1 SOCIÁLNÍ IDENTITA V OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ.....	12
1.2 VRSTEVNICKÉ SKUPINY DOSPÍVAJÍCÍ MLÁDEŽE.....	14
1.3 ŽIVOTNÍ STYL SOUČASNÉ MLÁDEŽE	16
2 KULTURA	18
2.1 SUBKULTURA.....	19
2.1.1 Subkultura mládeže	21
3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SUBKULTUR	23
3.1 SKATEBOARDING	23
3.2 GRAFFITI	24
3.3 HIP HOP	26
3.4 POČÍTAČOVÍ HRÁČI.....	27
3.5 HIPSTERS	28
3.6 PUNK.....	29
3.7 METAL.....	30
3.8 EMO.....	31
3.8.1 Výčet dalších významných subkultur	32
4 SOCIÁLNÍ STEREOTYPY A PŘEDSUDKY	34
4.1 STEREOTYPY	34
4.2 PŘEDSUDKY	35
4.2.1 Typy předsudků	36
4.2.2 Redukce vznikajících předsudků.....	37
4.3 TOLERANCE	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	41
5.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	41
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
5.3 VÝZKUMNÁ METODA.....	42
5.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	42
6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU A JEHO INTERPRETACE	43
6.1 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	64
ZÁVĚR.....	68
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
SEZNAM GRAFŮ.....	73
SEZNAM TABULEK	74
SEZNAM PŘÍLOH	75

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou „Názory a předsudky obyvatel Zlínského kraje, vůči subkulturám mládeže“ Subkultury mládeže se v poslední době dostávají do popředí zájmů většinové společnosti. Tímto se stává toto téma velmi aktuální. Naše společnost se neustále vyvíjí a s jejím vývojem se také vyvíjí a vznikají nové subkultury, které se nachází uvnitř společnosti jako podkategorie kultury. V souvislosti s tímto vývojem, jak negativním tak pozitivním, však mohou vznikat vůči těmto subkulturám různé chyby v sociální percepci. Mezi tyto chyby patří, předsudky, převažující negativní názory a úhly pohledu, na které se v této bakalářské práci budeme zaměřovat.

Cílem této bakalářské práce je popsat nejvýznamnější subkultury mládeže, se kterými se můžeme v současné době v naší společnosti setkat. Dalším cílem bude zjistit, jaké předsudky a názory zaujímají občané Zlínského kraje, vůči subkulturám mládeže, z čeho vyplývají určité chyby ve vnímání těchto subkultur a jak lze tyto chyby eliminovat nebo alespoň částečně zmírnit.

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a část praktickou. Začátkem teoretické části se budeme zabývat kapitolou dospívání mládeže a pojmů jako je sociální identita, životní styl a dalších pojmů, které s dospíváním souvisejí. V další části bakalářské práce se zaměříme na definování kultury, subkultury, subkultury mládeže a navážeme na podrobnější charakteristiku nejvýznamnějších subkultur mládeže, které se v současné době na území Zlínského kraje vyskytují. V další kapitole se zaměřím na sociální stereotypy, předsudky a následnou redukci vznikajících předsudků k dosažení tolerance. Praktická část bude navazovat na část teoretickou a bude se věnovat vyhodnocování a interpretaci dotazníků, na které odpovídají občané Zlínského kraje.

Výsledky této práce jsou určeny jak pro výchovné a vzdělávací pracovníky, tak především pro laickou veřejnost, která se chce dozvědět o této problematice subkultur mládeže něco víc a nechce být ovlivňována ve svém úsudku vůči subkulturám mládeže, předsudky, stereotypy nebo prvním dojmem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MLÁDEŽ A DOSPÍVÁNÍ

V této práci uvádíme jako první kapitolu, která se zabývá mládeží a dospíváním. Kapitola zobrazuje výčet charakteristik, které se dospívání mládeže týká. Charakterizováním tohoto období se zabývá hned několik autorů, ale v mnoha ohledech se však tyto charakteristiky od sebe různí. Můžeme tedy říci, že jednotná definice pro mládež a jejich dospívání není. Je nutné také dodat, že období dospívání mládeže je velmi složité a je s ním spojeno velmi mnoho změn, se kterými se musí dospívající jedinec potýkat. Toto spektrum nejrůznějších změn tak může vést k tomu, že se dospívající jedinec stane sympatizantem některé subkultury.

V prvé řadě si definujeme mládež v obecné rovině. Dle Krause (2006, s. 7-8) je mládež sociální skupina lidí, kteří se pohybují ve věku přibližně od 15 až do 22 let. Tuto sociální skupinu lidí charakterizuje řada společných znaků, které ji odlišují od dětského období, ale i zároveň od období dospělosti. Dospívající mládež tedy chápeme jako důležitou součást naší společnosti, která přináší určitý společenskému systému, na který má určující vliv ve vývoji.

Macek (2003, s. 7), hovoří o období dospívání jako době, kdy si člověk začíná uvědomovat, jak intenzivně prožívá, myslí a komunikuje s druhými lidmi. Někteří jedinci dokonce poukazují na to, že právě v období dospívání začínají doopravdy nebo naplno žít.

Jinou definici pro mládež a dospívání uvádí Čačko (2000, s. 222). Tento autor popisuje období dospívání jako přechod od nesamostatnosti k samostatnosti, které se projevuje jako odpoutání se od závislosti na rodičích a dosažení morální zodpovědnosti. Můžeme také mluvit o přechodu ke stále větší míře samostatného sebevzdělávání, od výchovy k převaze sebevýchovy. Dospívající jedinec se po celou dobu nachází v nestabilní pozici, kterou můžeme popsat jako odloučení od světa dětí, přičemž není stále přijat do plnoprávného světa dospělých.

Dospívání pro nás v životě představuje specifickou etapu, uvádí Vágnerová (2005, s. 321). Je to období, ve kterém dochází ke komplexní proměně osobnosti. V tomto období se odehrává vývoj jak po stránce somatické a psychické, tak i po stránce sociální. Tuto část vývoje můžeme tedy chápat jako dobu, kdy jedinec nezastává roli dítěte, ani roli dospělého.

Kuric (2000, s. 119), uvádí, že u jedince, který se nachází v období dospívání, můžeme také pozorovat změnu v oblasti zájmů. Tato oblast je jedním z hlavních činitelů, která rozvíjí osobnost dospívající mládeže a její hlavní úlohu vidíme v určování místa v životě, na které navazuje vytváření nových vztahů k sociálnímu prostředí.

Na tyto poznatky můžeme navázat dalším charakteristickým znakem, který popisuje Vágnerová (2005, s. 322) a tím je období hledání vlastní identity. Do této oblasti patří touha někam patřit nebo se někomu se podobat. Dospívající mládež se snaží osamostatňovat z vázanosti na rodiče, které přechází na vázanost a ztotožnění s vrstevníky, přičemž právě v tuto chvíli může nastat první impulz, proto stát sympatizantem nebo členem mládežnické subkultury. Mladý člověk v tomto období získává první zkušenosti v partnerských vztazích, je to pro něj období prvních lásek a může to být dalším faktorem, pro to stát se členem subkultury mládeže z důvodu, že protějšek tedy partner členem už je.

Závěrem této kapitoly musíme uvést, že dospívající mládež je pro naši práci stěžejní, protože se zabýváme subkulturami mládeže. Vymezená hranice, pro toto období, kterou jsme si stanovili je dle nastudované literatury mezi věkem od 15 do 22 let. Projevem tohoto období je především odpoutání se od dětství a následná příprava na dospělé role s nalezením vlastní identity, přičemž velkou roli hrají i vrstevnické skupiny.

1.1 Sociální identita v období dospívání

Nalezení sociální identity patří mezi jeden z nevýznamnějších činitelů v období dospívání jedince. V první řadě, je důležité, abychom se zmínily a popsali pojetí vlastní identity, které je již částečně rozepsáno v závěru předchozí kapitoly.

„Podstatné pro pojetí vlastní identity je vědomí vlastní jedinečnosti, neopakovatelnosti a ohraničení vůči druhým. Je spojeno se zážitkem já jsem já a odpovídá na otázku, kdo jsem. Naopak pojetí sociální identity je spojeno s pocitem začlenění, spolupatříčnosti a kontinuity ve vztazích a čase, přičemž odpovídá na otázky, čeho jsem součástí, kam patřím a kam směřuji“ (Macek, 2003, s. 63).

Pojetí vlastní identity je dle Vágnerové (2000, s. 222) proces, kdy se dospívající jedinec snaží uskutečnit svou představu, jaký by měl být, toto můžeme vyjádřit jako způsob identifikace nebo také nápodoby. Identifikaci můžeme popisovat jako způsob sociálního učení, kdy si dospívající jedinec přisvojuje nebo přijímá chování určité osoby, kterou pokládá za vzor, protože chce být stejný. Naopak nápodoba vyplývá z motivace,

protože dospívající jedinec v napodobování vidí uspokojení svých potřeb. Nejedná se však pouze o napodobení obsahu, můžeme pozorovat i napodobování formy vlastností jiných lidí, mezi které patří, gesta, mimika, účes nebo styl oblékání. Můžeme tedy říci, že napodobování a identifikace spolu úzce souvisí.

Jak popisuje ve své knize Helus (2011, s. 299), hledání vlastní identity dospívajícího jedince provází mnohdy i různé experimentování se sebou samým. Zastáváme názor a je zcela zřejmé, že toto experimentování může být nebezpečné a pro okolí jedince velmi znepokojivé. Nejedná se totiž pouze o experimentování s adrenalinovými sporty, ale také pokusy s drogami nebo orientace na extremistické či jiné negativní subkulturní skupiny.

Všechny změny, které se v období dospívání mládeže vyskytují, zásadně ovlivňují identifikaci a sociální identitu dospívajícího. Každý člověk zastává několik sociálních identit. Tyto identity jsou důsledkem jeho příslušnosti k různým skupinám. Mezi základní patří kulturní, mezi ty specifitější, pak právě například subkulturní skupina mládeže. Sociální identitu můžeme tedy definovat jako příslušnost člověka k určité sociálně definované skupině (Nakonečný, 2000, s. 65-66).

Protože se v naší práci zabýváme subkulturními skupinami, je důležité si blíže přiblížit definici identity kulturní. Kulturní identita je totiž důležitou součástí celkové identity. Kulturní identitu chápeme jako mnohavrstvou identifikaci jednotlivce s nejrůznějšími, kulturními, etnickými, sociálními, profesními a jinými skupinami. Toto můžeme chápat jako vymezení jedince vůči různým kulturám, přičemž je mu dána možnost se s nimi ztotožnit nebo naopak se proti nim vymezit (Czechkid, 2011).

Sociální identita se formuje na základě příslušnosti, členství nebo ztotožnění se s nějakou skupinou, která vždy přijatelným způsobem jedince definuje. Tímto je podpořeno jedincovo sebevědomí. Pokud je ztotožnění se skupinou intenzivní, je potřeba větší náklonnosti k jejím hodnotám a normám. Toto chápeme jako snahu o viditelné vyjádření skupinové příslušnosti například formou napodobení životního stylu. Napodobení životního stylu skupiny a přejímání jejích hodnoty se tak stávají i hodnotami dospívajícího jedince. Životní styl určitých skupin lidí však může mít také formu alternativní, kterou se vyznačují právě námi zabývané subkultury (Výrost et al., 2008, s. 110).

Všechny změny, které se v období dospívání mládeže vyskytují, zásadně ovlivňují identifikaci a sociální identitu dospívajícího. Každý člověk zastává několik sociálních identit. Tyto identity jsou důsledkem jeho příslušenství k různým skupinám. Mezi základní patří národní a kulturní, mezi ty specifitější, pak právě například subkulturní skupina mládeže. Sociální identitu můžeme tedy definovat jako příslušnost člověka k určité sociálně definované skupině (Nakonečný, 2000, s. 65-66).

V této podkapitole můžeme jasně vidět, že sociální identita je velmi důležitý a složitý proces v období dospívání mládeže. Sociální identitu můžeme tedy chápat jako příslušnost k určité sociálně definované skupině. Zjednodušeně můžeme říci, že sociální identita je tedy identifikace, nápodoba a ztotožnění se s někým, nejčastěji se svým vzorem, vzory nebo vzorci chování, mezi které patří hodnoty, ideály, zvyky nebo také styl oblékání. Z těchto poznatků nám tedy vyplývá, že může také nastat možnost zalíbení v příslušnosti k některým skupinám, jako jsou subkultury.

1.2 Vrstevnické skupiny dospívající mládeže

Dalším typickým znakem pro období dospívání mládeže je vliv vrstevnických skupin. Vrstevnické skupiny představují rovné partnery v nově objevovaném světě mládeže a mají pro ně velký význam. Je důležité zmínit, že dospívající jedinec se často dostává do styku se subkulturami mládeže, právě prostřednictvím vrstevnických skupin ve svém volném čase.

„Jako vrstevnickou skupinu označujeme skupinu dětí nebo mladých lidí přibližně stejného věku a často i s přibližně stejným sociálním statusem. Má významnou úlohu při socializaci jedince, zejména při přechodu k dospělé roli, nabízí určitou ochranu a zázemí, může částečně kompenzovat sociální a citovou deprivaci svého člena. Může mít na své členy výrazně pozitivní vliv (jaký se realizuje prostřednictvím některých organizací a hnutí mládeže), ale i vliv výrazně negativní, vedoucí k porušování kulturních norem (delikventní party, gangy)“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2003, s. 154).

Dle Smolíka (2010, s. 24), vytváří vrstevnické skupiny pro dospívající mládež komunikační a interakční základnu, prostřednictvím které může testovat sám sebe. A právě skrze vrstevníky prožívá dospívající jedinec hledání vlastní identity. Tito vrstevníci představují pro dospívající mládež rovné partnery, kteří jsou sami bez pevné identity. V reálném životě můžeme vidět, že identita a její pojetí, kterou dospívající mládež hledá,

může být úzce spjata s přijatelnými i delikventními subkulturami mládeže. Takováto vrstevnická skupina rozšiřuje jedinci nejen pole různých možností, ale také utváří formování hodnotového systému.

Vrstevnické skupiny a vztahy uvnitř, můžeme dále charakterizovat také jako skupiny umožňující výměnu a vzájemné sdílení pocitů, názorů a vzorců chování dospívajících jedinců, kteří bývají rádi napodobováni, ale sami také rádi napodobují. Dospívající jedinec se cítí dobře, pokud vidí, že jej vrstevníci vidí, slyší nebo jej dokonce oceňují. Velmi často se můžeme setkat s tím, že dospívající jedinec tráví spoustu hodin se svými vrstevníky u diskuzí nebo jen planými řečmi, jaké by to bylo nebo mohlo být. Vrstevnické skupiny také slouží k získání pocitu vlastní hodnoty a sociálního statusu, ale také nesmíme opomenout, že může dokonce v některých případech i nahradit některé modely chování, které se u rodičů jeví jako nežádoucí (Macek, 2003, s. 57).

Helus (2003, s. 103), rozděluje vrstevnické skupiny do tří základních skupin:

1. Velké a hromadné pospolitosti, které můžeme popsat jako sdružování na koncertech oblíbených kapel, tanečních zábavách nebo manifestacích. Při těchto akcích dochází k velmi silným náklonnostem vůči jiným vrstevníkům, které vedou ke sjednocení. Za určitých okolností v poslední době můžeme říci, že stále ve větší míře je sblížování a náklonnost k vrstevníkům při velkých a hromadných pospolitostech doprovázen alkoholem a v některých případech dokonce i drogami.

2. Další skupinou jsou konkrétní malé skupiny, které se skládají většinou ze čtyř až sedmi členů. Tyto konkrétní malé skupiny si rozdělíme na pozitivní a negativní. V takové pozitivní konkrétní skupině můžeme vidět, že mládež a vrstevníky spojuje to, co mají rádi, příkladem si uvedeme různé sporty, zájmové aktivity nebo výlety. Naopak negativní konkrétní malé skupiny, vedou zahálčiví život a často se připojují k různým hnutím.

3. Poslední třetí vrstevnickou skupinou jsou důvěrná přátelství. Takovéto přátelství můžeme vyjádřit jako vztah o dvou osobách, které může mít dlouholeté trvání a může být založené na hlubších citových vazbách.

Vrstevnické skupiny můžeme tedy chápat jako základnu pro hledání vlastní identity. Pro samotné dospívající jedince jsou vrstevnické skupiny prostředkem, skrze které se mohou vymanit z pout přímé rodičovské kontroly, ale také mohou být prostředníkem pro vstup do některé ze subkultur mládeže. Z vrstevnických skupin často vyplývá silná

konformita, do které spadá celkový životní styl včetně oblékání a vyjadřování. V další kapitole se tedy zaměříme na životní styl současné mládeže.

1.3 Životní styl současné mládeže

Životní styl je obsahově velice rozsáhlá oblast. V této části si popíšeme životní styl současné mládeže, který je oproti životnímu stylu dospělého jedince charakteristický a odlišný. A právě výrazný životní styl mladých, dospívajících jedinců pak může v určitých případech vyústit v příslušnost k určité subkultuře mládeže.

Termín životní styl vysvětluje Jandourek (2001, str. 243) jako „*způsob projevu v myšlení, chování, jednání nebo činnosti, který má charakteristické rysy, vymezující ho vůči jiným stylům*“ Životní styl můžeme tedy chápat jako hodnoty, které jsou preferované buď jedincem, skupinou nebo také celou společností

Velmi zjednodušené vyjádření životního stylu popisuje Dufková (2008, s. 51) a to jako způsob jakým se lidé chovají, baví, žijí, bydlí, vzdělávají se, vzájemně komunikují, jednají a udržují určité hodnoty. Pokud si toto vyjádření zobecníme, můžeme jej chápat jako souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje.

Životní styl současné mládeže si můžeme také popsat jako způsob uspořádání činností, jednání lidí, vztahů, hodnot, dovedností a norem, které se objevují v každodenní činnosti dospívajících jedinců. Zahrnujeme zde, ale také tělesný pohyb, organizace času, zájmy a záliby i síť mezilidských vztahů (Hartl, Hartlová, 2010, s. 559).

Dále se zaměříme na rozlišení životního stylu mládeže od životního stylu dospělých. Podle Krause (2006, s. 22), můžeme pozorovat odlišnosti životního stylu mládeže především v tom, že chybí práce nebo je jen zastoupena v malé míře. Životní styl současné mládeže má také jednodušší strukturu, je homogenní, aktivity těchto jedinců jsou daleko rozmanitější a dochází k větším dynamickým změnám než u dospělých.

Jeden z nejdůležitějších prvků životního stylu současné dospívající mládeže můžeme podle Pavkové (2005, s. 15) vidět v hodnotové orientaci. Hodnotová orientace hraje v životním stylu mládeže velmi důležitou a můžeme říci, že i zásadní roli. Hodnotová orientace chápeme jako hierarchicky uspořádaný soubor hodnot přijímaný dospívajícím jedincem, skupinou nebo také společenstvím. Můžeme jej vyjádřit jako souvislý, stabilní systém hodnot regulujících a usměrňujících chování jedince, kterou tvoří soustava postojů, zájmů a tendencí jednat určitým způsobem.

Hodnotová orientace současné mládeže spočívá především ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek. Tuto skutečnost můžeme posuzovat z hlediska hospodaření s volným časem. Každý dospívající jedinec má totiž svůj individuální systém hodnot. Takovýto systém se utváří vlivem životních podmínek a aktivitou jedince a ve většině případů má rozhodující vliv při rozhodnutí stát se příslušníkem určité subkultury mládeže (Smolík, 2010, s. 38).

Dle Dufkové (2008, s. 118), můžeme vyjádřit životní styl mládeže v souvislosti se subkulturami jako alternativní životní styl. Alternativou rozumíme možnost volby mezi různými životními styly. Takovýto alternativní životní styl v sobě zahrnuje praktiky specifické pro danou subkulturu mládeže. Příkladem si můžeme uvést subkulturu skateboardingu, grafity nebo hip hopu, které se navzájem prolínají, přesto mají své specifické znaky, kterými se od sebe odlišují.

Pro naši práci je důležitý v rámci životního stylu mládeže především pojem alternativní styl. V tomto pojmu totiž nalzáme specificky dané znaky, které přináležejí určité subkultuře, kterými se vyznačuje. Mezi takové znaky patří především styl oblékání, vizáže, ale i hodnoty a normy, které dospívající jedinci v rámci subkultury do které patří, aktivně prosazují.

Na závěr této kapitoly je důležité dodat, že velkou roli při dospívání jedince hraje socializace, tedy začlenění jedince do společnosti, ale také v enkulturaci, kterou můžeme chápat dle autora Výrosta (et al., 2008, s. 58) jako osvojování si kultury dané společnosti v průběhu života. Další kapitola bude tedy pařit objasnění pojmů jako je kultura, subkultura a subkultura mládeže.

2 KULTURA

Jako základní teoretické východisko pro objasnění našeho tématu subkultury a subkultur mládeže je nutné, abychom si blíže si popsali kulturu, která je jedním z nejpoužívanějších termínů v běžném životě. Do dnešní doby existuje definic k objasnění termínu kultura hned několik. Příčinu najdeme v tom, že ji můžeme vymezit v různých rovinách a z různých hledisek. Je to tedy velmi široký termín.

„Kultura tvoří jeden z nejvýznamnějších kontextů našeho života. Vnímat ji lze v různých rovinách, například jako sociální jev, stejně tak jako sociální vztah či proces. Pokud se rozhodneme zdůraznit třetí (procedurální) rozměr kultury, budeme o ní uvažovat jako o procesu sociálního dědění a osvojování si hodnot a norem, na jejichž základě subjekty kultury ve vzájemné interakci a svojí činností vytváří určité materiální a duchovní produkty. Z definice vyplývá, že kulturním se člověk nerodí, ale stává. Tj. do kultury se člověk nejprve musí vědomě či nevědomě integrovat, naučit se ji, a teprve potom ji může začít aktivně utvářet“ (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 30).

Podle autora Jandourek (2001, s. 136) je kultura termínem, který vyjadřuje souhrn hodnotových představ obyvatel na prostorově a časově omezeném úseku a soužití nejen podle pravidel danými přírodními zákonitostmi. Slovo kultura bývá také používáno jako celkové označení významu civilizace.

V obecné rovině chápeme kulturu jako odraz reálného stavu myšlení a chápání v dané společnosti. Můžeme tedy dodat, že kultura je způsob přebývání společenského člověka po světě. Pro člověka je kultura sdělovacím prostředkem jak má myslet, konat a posuzovat. Je to také způsob sejetí člověka se sebou samým a okolním světem. Ze sociologického hlediska je kultura projevem sociálního života lidské společnosti, která plyne z historie. Rozvoj kultury probíhá na cestě hledání způsobů uspokojování lidských potřeb a rozvíjení lidského myšlení. O dané kultuře vypovídá nejvíce řeč, gesta, neverbální komunikace. Tyto faktory jsou základem a odlišujícím znakem mezi jednotlivými kulturami (Sekot, 2004, s. 21-22).

Kulturu můžeme také vyjádřit dle Urbana (2006, s. 108) jako všechno čím se člověk odlišuje od zvířat. Mezi takovéto odlišnosti řadíme činnosti a výtvoř, které nemají náhodný charakter, ale umožňují člověku přežít v přírodním prostředí, které si cíleně přizpůsobujeme ke svým potřebám. Kultura je tedy velmi specifickým výtvořem lidské

společnosti, vyvíjí se zároveň se společností a je pro ni typická. Celkově kultura dává člověku smysl života a posouvá ho na jinou existenční úroveň.

Kulturou také rozumíme sociální reprezentaci běžného a standardního chování, norem, hodnot a přesvědčení, které regulují člověka v jeho každodenním životě. Do kultury se člověk musí nejprve vědomě či nevědomě integrovat a naučit se ji, a teprve potom ji může aktivně utvářet. Přičemž poznatky se mohou přenášet z generace na generaci (Macek, 2003, s. 38).

Jak se můžeme také dočíst v knize Smolíka (2010, s. 27), kultura je společenství lidí, kteří mají určité způsoby chování, hodnoty, rituály, tradice, znalosti a dovednosti s kterými se nerodí, ale které se učí v průběhu socializace. Kultura tedy určitým způsobem formuje člověka k obrazu svému. Každá kultura se odlišuje od druhé a to například různě velkými sociálními skupinami. Jednotlivá kultura je tedy způsob života určité společnosti lidí nebo skupiny, která se řídí zjevnými postupy chování a jednání. Procesem učení se určité kultuře, se člověk stává celým člověkem.

V této kapitole jsme si uvedli několik charakteristik kultury, kterou není snadné jednoznačně definovat. Obecně můžeme však říci, že za kulturu lze považovat lidské výtvary a hodnoty, kterými se liší od zvířat. Proto můžeme chápat kulturu jako specifický výtvar společnosti. V kultuře se však najdou skupiny lidí, kteří chtějí být jedineční a odlišní od většinové společnosti a zakládají tak své specifické kultury, které jsou označovány jako subkultury.

2.1 Subkultura

Na předešlou kapitolu navážeme další charakteristikou a objasněním pojmu subkultury, která je podkategorií kultury. V každém sociálním systému můžeme pozorovat menší sociální skupiny lidí, které nazýváme subkulturami. S pojmem subkultura se v běžném životě setkal téměř každý člověk. Pro část populace je to prostředek jak uniknout stereotypům zažitých většinovou společností, odreagování, ale především prostředek jak být sám sebou. Pro další část většinové populace je to spíše pojem pro něco, co není standardem zdravé společnosti. Subkulturu a její vznik můžeme tedy všeobecně chápat jako vyjádření své odlišnosti svých hodnot, ale také módu a osobitý životní styl.

„Subkultura je soubor specifických norem, osobitý životní styl, soubor odlišných hodnot a vzorců chování, který nezaměnitelně charakterizuje určitou skupinu v rámci širšího společenství“ (Urban, 2006, s. 120).

Subkulturou tedy rozumíme kulturu, odlišující se svými vzorci chování od specifických vzorců chování běžné většinové kultury. Takovéto zvláštnosti dost podstatně odlišují určitou skupinu lidí a její kulturu od ostatních skupin. Rozdíly, kterými se odlišuje subkultura od běžné kultury, může být celá řada. Jako takové rozdíly si uvedeme původ, národnost, náboženství, zájmy, sociální status a role nebo věk, kdy takovou subkulturu označujeme jako subkulturu mládeže (Smolík, 2010, s. 30).

Urban (2006, s. 120) chápe jako subkulturu jako segment společnosti, která má jiné hodnoty a zvyky ale také odlišné vzory morálky. Příslušníci subkultury se sice od běžné kultury odlišují, ale přesto se podílejí na chodu a fungování dominantní kultury. Čím více je komplexnější hlavní kultura, tím více je názorově odlišná populace, z čehož plyne pravděpodobnější vznik subkultur. Jeden z významných znaků odlišujících subkultury od dominantní společnosti je argot, tedy speciálně vytvořená řeč neboli slang.

Jak uvádí v sociologickém slovníku Jandourek (2001, s. 243), subkultura není nikdy izolována od dominantní převládající subkultury. Stupnice projevů, které vyjadřují odstup od většinové kultury, je velmi široká. Mezi takové patří radikální vzepření, ale i pouze drobné změny.

Jak již jsme výše popsali kultura a subkultura je ve vzájemné interakci a nejsou nikdy navzájem izolovány. To znamená, že neustále na sebe vzájemně působí. Z tohoto vzájemného působení nemusí být kultura a subkultura vždy ve vztahu pozitivním. Vztah, který je mezi minoritní a majoritní kulturou konfliktní až radikální, který odmítá a vyvrací hodnoty, normy běžné společnosti, nazýváme jako kontrakultura. Tento pojem s názvem kontrakultura, vzniká především jako důsledek snahy vytvořit změnu v politice a ekonomice, ale také pohled na rodinu a trávení volného času. Ne každá subkultura je však s majoritní kulturou v konfliktním vztahu. Pokud chceme pochopit subkultury, musíme nahlížet na lidské chování pohledem příslušníků jejich vlastní subkultury, do které patří. Toto nahlížení se snahou vcítění, které může předejít vzniku stereotypů a předsudků, nazýváme kulturní relativismus (Sekot, 2004, s. 25-26).

V této podkapitole jsme si tedy popsali co to obecně subkultura je a jakými znaky se liší od dominantní kultury. Podstatné z této kapitoly může být především fakt, že všechny

subkultury nemohou být v pozitivním souladu s většinovou kulturou. To zapříčiňuje vznik negativního přístupu ke všem subkulturám ze strany společnosti, tedy generalizaci. Proto pokládáme za důležité, užití kulturního relativismu, který by měl tuto generalizaci alespoň částečně zmírnit.

2.1.1 Subkultura mládeže

V této části bakalářské práce si objasníme termín subkultury mládeže, který je pro naši práci stěžejní. Subkultura mládeže vychází z části subkultury, která je zaměřená pouze na dospívající mládež. Pro dospívajícího jedince má velký význam v socializaci. Můžeme tedy říci, že působí na rozvoj osobnosti mládeže. Jako nejužitečnější objasnění významu subkultury mládeže si uvedeme definici Josefa Smolíka (2010, s. 35).

„Subkultura mládeže je typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkultury mládeže jsou skupiny mladých (dospívajících) lidí, kteří mají společného něco (problém, zájem, zvyk), co je odlišuje od členů ostatních sociálních skupin“

Vstup dospívajících jedinců do subkulturních skupin mládeže vzniká dle Nakonečného (2003, s. 387) především jako důsledek protestu proti společenským pravidlům v důsledku potřeby odlišnosti od společenských stereotypů.

Ve své knize popisuje Macek (2003, s. 39), vznik subkultur mládeže jako důsledek vydělení adolescence jako relativně specifického období života. V procesu přechodu z dětství do dospělosti můžeme pozorovat velký vliv konkrétních kulturních, ekonomických a politických aspektů. Je důležité také zmínit, že subkultura a její rozvoj je datován již v období po druhé světové válce a samotné subkultury mládeže, prošli až do současnosti řadou modifikací, které prostupují napříč národy, státy ale i regiony.

S vývojem celé společnosti pozorujeme, že stále přibývají nové subkultury mládeže. To znamená, že neexistuje pouze jedna jediná subkultura. Velmi významnou roli při vzniku nových subkultur může sehrát komerce nebo si je pouze vymýšlejí sami dospívající jedinci. Zamýšlení nad vznikem nových mládežnických subkultur a účast v ní je pro dospívající mládež pomocníkem pro vstup do světa dospělých (Jandourek, 2001, s. 243).

Důležitým hlediskem pro vznik subkultury mládeže je jejich styl, který bývá chápán jako určitý symbol nebo znak. Tyto jednotlivé znaky a symboly jsou velmi významné pro komunikaci z hlediska jednotlivých subkultur mládeže, tak aby bylo na první pohled jasné, mezi jakou subkulturu mládeže se jedinec řadí. Mezi tyto znaky řadíme účes, tetování styl oblékání a nejrůznější doplňky, styl chůze, speciální slovní zásoba nebo výraz tváře. Mezi další hlediska můžeme, také řadit poslech stejného stylu hudby, tanec, sdílení životních názorů, rituály nebo vzory osobností (Smolík, 2010, s. 36).

V posledních letech jsou mezi dospívající mládeží velmi oblíbené subkultury mládeže jako je tuning scéna, skateboarding, hipsters, nerd, hip hop, grafity a spousta dalších, kterým se budeme věnovat v další kapitole. Na závěr kapitoly subkultur mládeže si uvedeme zajímavý poetický úryvek z knihy Kmeny, která toto téma subkultur vystihuje.

„Města jsou jako vězení, jejich ulice labyrinty, ze kterých se snažíme vymotat, na cestě za svobodou potkáváme spiklence, se kterými malujeme paralelní mapy našeho světa a sepisujeme nové mytologie, jež nám mají pomoci přežít. Oblékáme se přitom do vlastních uniforem a mluvíme jazykem, kterému rozumíme jen my sami. Schováme se ve stínech znaků a v místech, kde nemůže kapitál. Pro ostatní jsme buď neviditelní anebo výtržníci, kteří se odmítají chovat normálně. A přitom nechceme nic jiného než si žít vlastním způsobem“ (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 8).

Touto citací, která se nám jeví jako jedna z nejvystižněji, abstraktně vyjádřeného objasnění pojmu subkultur mládeže, uzavíráme tuto kapitolu. V další části, této práce se zaměříme na jednotlivé typy subkulturních skupin.

3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SUBKULTUR

Pro celkové objasnění podstatných znaků subkultur a subkultur mládeže, musíme uvést typologii jednotlivých subkulturních skupin. V této kapitole se zaměříme na nejznámější subkulturní skupiny, které se ve Zlínském kraji vyskytují. Závěrem této kapitoly si také, ale doplníme a popíšeme i zbývající subkulturní skupiny, které by v naší práci neměly být opomenuty.

3.1 Skateboarding

Jako námi první vybraná charakteristika subkulturní skupiny je skateboarding. Tato subkultura je jedna z nejzajímavějších subkultur vůbec a to díky své rozmanitosti i propojenosti s ostatními subkulturami. V dnešní době je skateboarding velmi rozšířený a populární po celém světě. Důvod velké obliby můžeme chápat v tom, že každý jedinec, který se skateboardingu věnuje je sám sebou a stylizuje se podle sebe. Není pak nic divného, když příznivci skateboardingu vycházejí z módních prvků různých dalších subkultur.

Skateboarding se poprvé objevil v letech 1950 v Californii jako modifikace surfingu. Skateboard se stal populární teprve až v roce 1960. Byl domácí výroby a tvořila jej dřevěná deska do tvaru šipky a kolečka. Jak se skateboarding vyvíjel, došlo i k proměně skateboardu. Dnešní skateboard má oblé tvary, spodní strana je opatřena designem určité skateboardové značky a na horní straně se nachází griptape. Griptape je obdoba smirkového papíru, který usnadňuje jezdcům provádět triky. Prvotním předpokladem pro vstup do této subkultury je zakoupení skateboardu (Samuraj, 2006).

Subkultura skateboardingu je v dnešních dnech na pomyslném vrcholu. Základní filosofií této subkultury je mít radost z pohybu, být volný, ale především jít až na hranice svých možností. Spousta lidí provozuje tento druh sportu pouze pro zábavu, ale najdou se i jedinci, kteří se skateboardingem živí. Jízda na skateboardu zahrnuje předvádění triků na vysokých zábradlích, skákání desítek schodů a předvádění různých trikových variací. Základním trikem je ollie. Tento trik můžeme chápat jako odlepení skateboardu od země. Skateboarding považujeme za druh adrenalinového sportu na, který navazuje řada dalších sportovních odvětví, ze kterých svým způsobem vychází. Jako příklad můžeme uvést snowboarding. Módní styl této subkultury je v mnoha ohledech různý. U členů této subkultury se mohou objevovat prvky hip-hopu, do kterých spadá spíše volné oblečení

s dlouhými tričky po kolena nebo mikiny s kapucí a kšiltovka. Ale mohou to být také prvky rasta, hard rocku, punku či dokonce styl hipsterů (Karas a Kučera, 2004, s. 47).

Je důležité zmínit, že skateboarding je sice životní styl, ale především se jedná o sport. Jak uvádí Vladimír 518 a Veselý (2011, s. 400), v dnešních dnech se skateboarding díky různým stylům, které obsahuje, stal více komercializovaný. A tak dnes není problém potkat člověka, který se stylizuje módními prvky této subkultury, přitom s ní nemá nic společného. Což může u většinové populace vyvolat představu o negativních vlastnostech této subkultury. Můžeme tedy říci, že chování davu neboli odborně nazývaný mainstream, tuto subkulturu částečně vykořisťuje a v určité míře i poškozuje.

Závěrem musíme zdůraznit, že skateboarding se neustále vyvíjí, vznikají nové triky, ale také hranice obtížnosti překonávaných překážek. Širší společnost však stále nebere skateboarding jako sport, což je chyba. Je důležité si uvědomit, že k tomu, aby skateboardista zvládl různé trikové variace, je potřeba píle, odhodlaní a vytrvalost. Musíme také zmínit, že je velmi pravděpodobné, že se za pár let skateboarding jako sport objeví na olympijských hrách, tak jako tomu je u snowboardingu. Z předcházejícího textu tedy vyplývá, že při posuzování tohoto sportu je důležité v první řadě poznání charakteristických rysů toho sportu, ale i jedinců, kteří tuto subkulturu doprovází. Musíme však dodat, že tento fakt samozřejmě platí i pro další subkultury.

3.2 Graffiti

Další subkulturní skupina, na kterou se zaměříme, jsou graffiti. Graffiti subkultura je v dnešní době rozšířená ve velkém měřítku jak u nás, tak i ve světě. Tento fakt má za následek, že tvorbu graffiti můžeme vidět téměř všude. Graffiti malby můžeme chápat jako specifickou formu výtvarného vyjádření. Běžnými občany je však graffiti vnímáno jako vandalismus ve formě nesrozumitelných nápisů, extravagantní maleb, které se nacházejí například na zdech městských budov. Typickým prostředkem pro provedení graffiti je použití barevného spreje.

V České republice se poprvé objevilo a následně dále rozvíjelo graffiti, jak uvádí Smolík (2010, s. 198-201) až po roce 1989, tedy po změně společenských poměrů, spojených s pádem komunistického režimu. Díky otevření hranic a velkému přílivu turistů se začalo u nás objevovat graffiti, především od německých sprejerů. Tyto graffiti byly první velkou inspirací pro českou mládež, která na počátku devadesátých let dvacátého

století zakládá první sprejerské skupiny, takzvané crews. Komunikace subkultury graffiti probíhá nejprve prostřednictvím časopisů, jako byl například Poplife, který otiskoval na zadní straně některé výtvořy této subkultury. Někteří autoři graffiti přisuzují právě časopisu Poplife, rozvoj graffiti na české scéně a to díky širokému spektru čtenářů. Dalším typem komunikace a prezentace graffiti výtvořů, ale také celých sprejerských skupin probíhala s rozšířením internetu a to prostřednictvím internetových stránek. To však mělo i své negativní důsledky, protože se na scéně začali objevovat lidé, pro které to byla pouze móda a trend.

Jako graffiti označujeme malbu, která vzniká na veřejně dostupných, ale i obtížně přístupných objektech. Je zcela zřejmé, že se jedná o činnost, která vzniká na cizím majetku. Nejčastější ospravedlnování výtvořů graffiti můžeme vidět v protestu proti systému, vybarvení šedi města, přidání hodnoty na čistou plochu a v poslední době se objevuje argument, že graffiti bojuje proti velkým množství reklam na veřejných plochách (Tagbust, 2012).

Jak uvádí ve své publikaci Vladimír 518 a Veselý (2011, s. 36) graffiti je již řadu let celosvětovým fenoménem, ze kterého se postupně na našem území vyvinul sprejerský průmysl. V dnešní době dělá mnoho sprejerů svoje výtvořy na zakázku, kterými se živí, dokonce někteří dělají svojí tvorbu i pro galerie. Otázkou pro dnešní společnost je, zda lze graffiti považovat za umění nebo zločin, což je někdy velmi obtížné, protože některé graffiti výtvořy, které vznikají na legálních prostorách, jsou opravdu mistrovskými díly hodné uznání.

Zákon v České republice však graffiti spojuje s vandalismem. Tímto termínem označujeme výtvořy, které vidíme na soupravách metra, vozech městské hromadné dopravy, kulturních památkách a jiných objektech. V dnešních dnech zákon přehodnotil tvorbu graffiti z přestupku na trestný čin a to v jakémkoliv rozsahu.

Dle novelizace trestního zákona bude autor graffiti potrestán za:

1. Poškození cizí věci tím, že ji pachatel postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou. Za tento čin bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

2. Dále bude pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem, způsobí činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo spáchá takový čin opětovně nebo spáchá takový čin jako člen organizované skupiny.

3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu (Trestní zákon č. 140/1961 Sb., § 257b).

Velkým otazníkem tedy zůstává, zda se graffiti dá považovat za umění či nikoliv. A také, zda by pro tuto subkulturní skupinu neměl být v každém městě vyhrazen prostor, pro takzvané legální malby. Legálními prostory označujeme místa, kde se tento druh umění může provozovat bez postihů. Takovýto prostředek by mohl snížit počet zničených majetků běžných občanů, ale i městských budov. Závěrem této kapitoly musíme dodat, že tato subkulturní skupina je úzce spojena se subkulturou hip hopu. Jednotliví hudební interpreti tohoto žánru, mají velmi často blízký vztah nebo se v minulosti řadili k některým sprejerským skupinám. V další části práce, tedy navážeme na kapitolu, kde si popíšeme a charakterizujeme hudební subkultury s názvem hip hop.

3.3 Hip hop

Hip hop subkultura jak uvádí ve své knize Kolářová (2011, s. 126) vznikla v 70. letech v newyorském Bronxu, jako umělecké hnutí mládeže. Tato subkulturní skupina vznikla jako reakce na policejní diskriminaci, společenské odcizení a ekonomickou izolaci, která v 70. letech panovala. Hip hopové skupiny se snaží ve formě jejich hudební tvorby najít způsob vyjádření jak zvládnout těžké životní situace a najít něco co přináší radost do života.

Postupem času se hip hop a jeho styl rozšířil z USA do celého světa a to i do naší republiky. Hip hopová scéna se v České republice rozvíjí a formuje od počátku 90. let. K největšímu rozvoji pak dochází až v důsledku rozvoje hudebních klubů, kde se hiphop komunita sdružuje. V naší zemi tato subkultura spojuje rapery, graffiti umělce a DJs. V dnešní době existuje na našem území v této subkultuře několik labelů, tedy vydavatelství, pod kterými je hip hopová hudba vydávána. Momentální nastavení hip hopové scény je zralé pro vznik desek a projektů, které v sobě nesou vlivy elektroniky, dubstepu nebo dokonce i metalu (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 326).

V hip hopové hudbě je zahrnut také taneční styl, do kterého se také opírají módní trendy. Charakteristické jsou mikiny s kapucí, volné kalhoty nebo tepláky, trika dlouhá a až po kolena a čepice s rovným kšiltem. A právě díky těmto charakteristickým módním stylem je pro dnešní mládež velmi zajímavá a oblíbená (Kolářová, 2011, s. 130).

Jak uvádí Smolík (2010, s. 193) hip hop je určitá umělecká forma tvorby hudby do které spadá, jak námi již výše popisované graffiti, tak i zmiňovaný taneční styl breakdance, Djing a Mcing. Pokud se obecně zaměříme na subkulturu hiphopu, můžeme vidět, že je pro dospívající mládež, ale i pro dospělé, životním stylem. Hip hop v celkovém kontextu není jednotným žánrem, je to spíše směs různých stylů. Tuto subkulturu můžeme také chápat jako směr hudby, jehož obraz je určován z undergroundu neboli zdola, přičemž si tvůrci hip hopu v začátcích nekladli žádná omezení. Mezi základní směry hip hopu můžeme řadit gangsta rap, ghetto funk pop rap a freestyle rap, ve kterém se rappuje živě a nahodile na určité téma.

Z předcházejícího textu tedy můžeme říci, že hip hopová subkultura je pro dospívající mládež životním stylem. Tato subkultura se v posledních letech výrazně vyvinula a nezakládá si tedy již na tradičních hudebních stylech, ze kterých se vyvíjela, ale přebírá i hudební prvky z jiných žánrů a subkultur.

3.4 Počítačové hráči

V dnešní době se mezi dospívající mládeží stalo velmi populární hraní počítačových her. Jako příčinu vzniku této subkultury můžeme vidět ve stále větší intenzitě hraní a počtu hráčů, kteří ve svém volném čase hrají pouze hry. Subkulturu hráčů počítačových her můžeme vymezit jen velmi obtížně, protože vzniká ve virtuálním prostředí. V naší práci se s touto subkulturou obeznámíme obecnou charakteristikou.

Hraní počítačových her dle Urbana (2006, s. 128), vzniká v důsledku možnosti útěku ze všedních, stereotypních dnů, regulace napětí, nebo odreagování. Člen této subkulturní skupiny dokáže trávit všechn svůj volný čas u počítače hraním nejrůznějších her po internetové síti. K vzájemné komunikaci se svými spoluhráči dochází prostřednictvím nejrůznějších komunikačních programů jako je skype nebo teamspeak. Pomocí těchto programů počítačové hráči navazují přátelství nebo dokonce i lásku. Avšak musíme podotknout, že díky časové náročnosti se z běžného odreagování při hraní počítačových her stává posedlost a způsob životního stylu.

Pokud se zaměříme přímo na specificky nejhranější a nejpopulárnější odvětví ve světě subkultury počítačového hraní je to určitě MMORPG, neboli massive multiplayer online role playing game. Tento typ virtuálního hraní nabízí hráči až miliony spoluhráčů v jednom virtuálním světě, ale také svobodu a jak říkají sami členové této subkultury,

především nepopsatelný zážitek. MMORPG může mít podobu nejrůznějších fantasy žánrů, kde je cílem dostat svoji zvolenou postavu na nejvyšší možný stupeň úrovně ničením protivníků. Je důležité také zmínit, že jedinci aktivně hrající počítačové hry nevidí v hraní počítačových her žádné negativní dopady, protože jsou dle nich bezpečné a vše se pouze odehrává jako (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 294).

U subkultury počítačových hráčů je zřejmé, že do přímého styku s většinou společností se příliš často, nedostanou. Jak jsme se dozvěděli z předcházejícího textu, počítačové hry nabízejí hráčům virtuální svět, kde je ničit nebo krást povoleno. Otázkou tedy je, zda může mít trávení volného času hraním počítačových her, pro širší společnost nějaké dopady, třeba ve formě vzniku patologických jevů.

3.5 Hipsters

Další námi vybranou subkulturou pro naši práci je skupina lidí, která je označována názvem hipsters. Skupina lidí s tímto označením je pro většinou společnost neznámým pojmem, protože si neumí představit, jak takoví lidé vypadají nebo čím se vyznačují. V další části se pokusíme alespoň některými body tuto subkulturu charakterizovat.

Označení hipster má kořeny už v druhé polovině padesátých let. Termínem hipster popisovali novináři bělošské fanoušky jazzu, kteří byli fascinováni nebo dokonce můžeme říci posedlí životním stylem svých černých vzorů, které s oblibou napodobovali. Členové této subkultury pokládají název hipster spíše jako urážku, protože svou komunitu neradi pojmenovávají. Důvodem je, že chtějí být odlišní než většinová společnost. Jejich cílem je tedy vybočovat z řady. Styl hipstrů, vychází z hudebních žánrů funky, soulu, ale i hip hopu. Členové této subkultury si zakládají především na nezávislém myšlení. V současné době můžeme vidět hipstery jako jedince, kteří se inspirojí módními prvky minulých, ale i současných subkultur. Jako inspirativní prvky z minulosti můžeme uvést kšiltovku amerických truckerů nebo brýle s tlustou černou obroučkou (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 496).

Zajímavým postřehem je, že hipsteři, kteří mají mimo jiné ve svém znaku skiny neboli úzce střižené kalhoty a opovrhování běžné módy, reagují na debaty o hipsterství velmi podrážděně a jak již jsme zmínili v předchozím odstavci, pokládají tento název spíše jako urážku. Tato podrážděnost vychází z přesvědčení, že vkus má ve svém jádru sociální rozbušku. Dalším typickým znakem pro subkulturu hipsterů je hra na ty, co jako první

přejali nějakou novinku a tudíž jsou v předstihu oproti celému světu. Hipsteři, kteří patří do jedné skupiny, používají svůj vkus jako znak pro pohrdání druhými. Celkově můžeme subkultury hipsterů pokládat za skupiny lidí, jejichž styl oblékání je základem pro definici jejich nadřazenosti (Greif, 2010).

Subkulturní skupina označovaná jako hipsteři je tedy skupina lidí, která si zakládá na tom, dělat věci jinak než je obvyklé u většinové společnosti. V praxi to znamená, že hipster miluje vše, co nikdo nezná. S touto subkulturní skupinou hipsterů se můžeme setkat téměř každý den. Poznáme je především podle jejich vkusu a opovrhováním běžné, mainstreamové módy.

3.6 Punk

Pokud přeložíme volně do českého jazyka slovo punk, můžeme jej chápat jako nesmysl, méněcenný nebo nezdravý. Subkultura punku vznikla v Americe zhruba na počátku 60. let. Tímto názvem se označovali různé rockové hudby s nihilistickým textem. Jako nejznámější, první punkovou skupinu si můžeme uvést americké Ramones. V pozdějších letech se pak pro tuto subkulturu stala přímo kultovní skupina Sex Pistols. Subkultura punku nezahrnuje pouze hudební žánr. Pro členy této subkultury je to především bohémský životní styl. Takovýto životní styl, může bohužel v některých případech vést až na hranici sebedestrukce (Kolářová, 2011, s. 49).

Za charakteristické oblečení typické pro punkovou subkulturu považujeme koženou džínovou bundu, potrhané kalhoty a vysoké boty a nejrůznější ozdoby, například v podobě přívěšků. U členů punkové subkultury můžeme také vyzorovat barevnou úpravu vlasů, která se nazývá číro (Buryánek, 2005, s. 166).

Podle Smolíka (2010, s. 189) se v České republice punková subkultura objevila poprvé okolo 70. let. Ihned, ale byla pronásledována a potlačována komunistickým režimem, protože sféra punku se přiklání k anarchii. Člen této subkultury se snaží být sám sebou, nežije podle toho, jak mu to nařizuje okolí. Patřit do této skupiny lidí byla tedy poměrně riziková záležitost. Punkové kapely, které v tomto období existovaly, ihned dostávali zákaz vystupování. Teprve až v 80. letech dochází k opravdovému nástupu punkové subkultury v České republice, kdy se stává součástí undergroundu.

„Punková subkultura ve svých přesvědčeních zahrnuje především odmítání komerce, konzumu, rasismu, homofobie, nacismu, týrání zvířat, válečných konfliktů a také odmítání globalizace“ (Kolářová, 2011, s. 49).

Punk se do dnešních dnů rozrostl ve velmi obsáhlou scénu, kterou obsahuje spoustu názorových platforem i podžánrů, která se může srovnávat se zahraničním. Tato subkultura v dnešních dnech nabízí široké spektrum názorů, postojů, projevů, ale také stylů. Společnost se sice vyvíjí, mění se okolnosti i lidé, ale přesto se najde spousta nadšenců, pro které je punk životním stylem a smyslem života (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 63).

V závěrečném odstavci můžeme shrnout, že každý člen této subkultury se tedy snaží být sám sebou, nežije podle toho, jak mu to okolí nařizuje nebo diktuje a hlavně má na vše svůj názor. Celkovou ideologií punkové subkultury je odpor proti celému státnímu systému, což může mít za následek rozpor z většinové společnosti.

3.7 Metal

Další skupinu lidí, která se vyznačuje především poslechem stejného žánru hudby, je metalová subkultura. Tato subkultura patří do žánru kontroverzní hudby, která je opřena množstvím předsudků a to především z důvodu vyjadřování agresivity a hrubosti nebo také požívání alkoholických nápojů.

Je zcela zřejmé, že popsání metalové subkultury a jejích forem není, příliš snadné. Metalová hudba je totiž propojena s ostatními subkulturami a kombinují více stylů, jako je punk nebo hiphop. Za vznik metalové hudby a subkultury je považováno vydání alba Black Sabbath v roce 1970. Mezi znaky členů metalové subkultury můžeme pozorovat charakteristické dlouhé vlasy, kožené nebo džínové oblečení, různé nápisy na tričkách, které jsou většinou provokativního charakteru, dále také dlouhé vousy a jako doplňky pásek nebo náramky s hroty. V dnešních dnech se hudební žánr metal rozdělil na další hudební odvětví jako je speed metal, trash metal a v dnešních dnech nejoblíbenější black metal, který přitahuje lidi především svou zálibou v temnotě (Smolík, 2010, s. 207-209).

Autoři Vladimír 518 a Veselý (2011, s. 198) uvádí, že předchůdcem metalu v naší zemi je bigbít, který byl komunistickým režimem potlačován a likvidován. V dnešních dnech se tato subkultura snaží dostat do povědomí širší společnosti a to především s cílem pohlčení masovou kulturou. Mnozí členové metalové subkultury, kteří sebe nazývají jako metalisty mají radost, že je jejich společenství na vzestupu. Jako hlavní lákadlo stát se

příslušníkem této subkultury je především hudba, která je spojená s vizuální stránkou a nejrůznějšími gesty. Můžeme tedy říci, že metalová subkultura po vizuální stránce v širší společnosti je na první pohled vidět

Pokud se zaměříme na konkrétní druhy vizuálních gest, je důležité zmínit takzvané metlení, kdy sympatizant této subkultury točí vlasy, můžeme říci do rytmu hudby. Toto gesto je výrazem porozumění a sounáležitosti k této subkultuře. Dalším široce rozšířeným vizuálním gestem, které nesmíme opomenout je ukazování paroháče, ale také předstírání hry na kytaru. Velmi zvláštním gestem, které získává na oblíbenosti je tzv. Moshing, což můžeme chápat jako chaotické šarvátky, tlačení a postrkování. Členy metalové subkultury můžeme každoročně vidět na festivalových setkáních jako je například Masters of Rock, který je obrazem alespoň průměrného metalového fanouška (Metal music, 2011).

Metalisté jsou pro své projevy společností poměrně neoblíbení. Tato neoblíbenost je zapříčiněna z důvodu poslechu agresivní hudby a odlišného stylu, oblékání než bývá zvykem u většinové společnosti. Avšak metalistickou subkulturu nespojuje žádná ideologie či víra, ale především hudba. Jak říkají sami členové této subkultury, na metalové koncerty chodí za zábavou a hudbu si chtějí především užít.

3.8 Emo

V této části si popíšeme subkulturu, která byla a je do dnešního dne velmi kritizována a širší společností nepochopena z důvodu specifických prvků, kterými se vyjadřuje. Tato subkultura je pojmenovaná názvem emo.

Subkulturní skupinu s názvem Emo, můžeme chápat ve smyslu životního stylu, který vychází z lidských emocí, převážně tedy smutku. Příslušníky této subkultury označujeme jako psychicky nevyrovnané a frustrované jedince. Vzhledově jsou velmi svérázní, chlapci nosí delší vlasy česané na patku, černé džíny s různými ozdobami, saka, vesty, trička a nejčastěji tenisky Converse. Chlapci mohou mít podobě jako dívky nalakované nehty na černo nebo dokonce linky a stíny. U dívek pak převládá kombinace růžového a červeného oblečení, čelenky a různé výrazné doplňky. Styl emo je velmi blízce spjat z hudební scénou. Mezi takové řadíme pop, indie rock nebo také punk rock. Hudební skupiny emo, velmi často zní velmi melancholicky s niternými texty, tak aby se co nejvíce dotkly svého publika. Tato hudba totiž neslouží k zábavě ale k emocionálním prožitkům a zamyšlení (Smolík, 2010, s. 231).

Emo styl, tedy vyjadřuje životní postoj a můžeme jej řadit mezi rizikové subkultury z důvodu navozování depresivních nálad a projevy smutku. Závěrem této stručné kapitoly musíme však odlehčit toto téma a zdůraznit, že ne každý příznivec emo stylu musí nutně přemýšlet o sebevraždě, stejně jako každý příznivec graffiti nemusí výhradně poslouchat pouze hiphop.

3.8.1 Výčet dalších významných subkultur

V této závěrečné části charakteristiky nejvýznamnějších subkultur si zkráceně popíšeme i další významné subkultury, které by v naší práci neměli být opomenuty.

Rastafariáni

Rastafariánství dle autora Buryánka (2005, s. 167) vychází s přírodní filozofie, která se šíří od 60. let z Jamajky. Významnou úlohu v životě rastafariánů hraje různé využití marihuany. Příslušníci této subkultury si upravují vlasy do takzvaných dreadů, oblékají si oblečení veselých barevných kombinací a ve většině případů jsou to vegetariáni.

Fotbaloví chuligáni

Tato subkultura v sobě zahrnuje především fotbalové fandění. Členové této subkultury tedy fanoušci, kteří uctívají svůj klub, záměrně vyvolávají násilné potyčky s jinými fanoušky ostatních klubů. Fotbaloví chuligáni, označováni také jako Hooligans mají mnohdy vizáž skinheadů, oblékají se do dresů svého klubu a nadměrně konzumují alkohol (Buryánek, 2005, s. 166).

Skinheads

Jak uvádí Smolík (2010, s. 132), subkultura skinheads klade důraz na patriotismus a dělnický původ. Označení skinhead můžeme přeložit jako holé hlavy. Příslušníci této subkultury jsou proslulí svými násilnickými sklony a pěstováním kultu mužnosti. Do jejich stylizace patří vyholená hlava, kostkovaná košile, džíny, vysoké boty a bundy nazývané bombery. Terčem jejich násilí se stali barevní přistěhovalci.

Gothic

Styl gothic označuje hudební styl, který má kořeny v literárním hnutí z období 18. století. Pro stoupence této subkultury je charakteristické uctívání temnoty, přičemž jejich vizáž je hororová s prvky, které pocházejí z Viktoriánského období. Typické je pro tuto subkulturu také černé líčení, které má být výrazem truchlení. (Smolík, 2010, s. 230).

Neonacisté

Členové této subkultury se otevřeně hlásí k rasismu a popírají holocaust. Můžeme tedy říci, že se jedná o kontrakulturu, která je v rozporu se zákony naší společnosti. Znaky, kterými se tato kontrakultura prokazuje, jsou nacistické symboly, především hákové kříže nebo znak SS, který používalo nacistické vojsko. Vizáž se podobá skupině skinhead, ale není to pravidlem. Cílem této kontrakultury je snaha vyvolat národně-sociální revoluci a nastolit čistou bělošskou Evropu (Buryánek, 2005, s. 167).

Tuning scéna

Subkultura, která nemá v České republice zatím dlouholetou tradici, ale přesto by byla chyba ji nezmínit v naší práci, se nazývá tuning. Hlavním znakem tuning subkultury je vylepšování a úpravy automobilů jejich majiteli. Členové této subkultury pak jezdí se svými upravenými automobily se porovnávat s ostatními na tuningové srazy. V dnešních dnech se dostává tuning scéně velké obliby. Není tedy nic neobvyklého, když tuningová auta potkáváme denně na každém kroku (Vladimír 518 a Veselý, 2011, s. 216).

Všechny subkultury, které jsme zmínily v této práci, jsou pouze přehledem nejznámějších subkultur a zdaleka to nejsou všechny kulturní minority, se kterými se můžeme v naší společnosti setkat. Subkultury a jejich charakteristické prvky se neustále vyvíjí a přetváří. V důsledku vývoje společnosti a změny prostředí, ve kterém žijeme, tak vznikají neustále další nové subkultury.

4 SOCIÁLNÍ STEREOTYPY A PŘEDSUDKY

V této kapitole se zaměříme na popis a definování sociálních předsudků a stereotypů. Sociální stereotypy a předsudky se v dnešní společnosti objevují velmi často. Pokud se dospívající jedinec přihlásí k určité subkulturní skupině, může to pro něj znamenat konflikt s většinovou společností a nutnost se neustále ospravedlňovat. Většinová společnost je pak vyhraněná proti takovýmto skupinám stereotypy a nejrůznějšími předsudky. My se v první řadě zaměříme na popis stereotypu.

4.1 Stereotypy

Úvodem této kapitoly si nejprve uvedeme výstižnou definici od autora Buriánka který popisuje stereotyp jako „*zevšeobecnující mínění o skupinách nebo objektech. Jde o šablonovitý způsob vnímání, posuzování, a hodnocení toho, k čemu se vztahuje. Není výsledkem přímé zkušenosti, je přebírán a udržuje se tradicí*“ (Buriánek, 2005, s. 34).

Autor Kassin (2007, s. 522) dále stereotypy charakterizuje jako určitá přesvědčení vůči konkrétním skupinám, jejímž členům jsou přisuzovány určité vlastnosti. Jako názorný příklad si můžeme uvést, že většinová populace si myslí, že všichni dospívající jedinci a dospělí patřící do subkultury skateboardingu jsou vandalové a drogově závislí. Bohužel právě takovéto stereotypy vrhají na subkulturní skupiny ponurý stín.

Stereotypy tedy chápeme jako posuzování jedinců či celých skupin založené na naučeném vzorci chování, který nemusí být vždy správný. Takovéto vzorce chování postrádají pružnost. Stereotypy se mohou vázat k tělesným i duševním znakům, k příslušnosti k určitým skupinám a jejich projevům chování (jazyk, životní styl nebo ideologie) (Urban, 2006, s. 123).

Všeobecné užívání stereotypů většinovou společností můžeme také chápat ve smyslu nástroje, který má poskytnout ospravedlnění kategorického odmítání nějaké skupiny nebo jednotlivce, jednak jako prostředek na třídění či výběr, aby se vnímání a uvažování v běžném životě tolik nekomplikovalo (Gordon, 2004, s. 216).

Charakteristické pro stereotyp je vznik klišé. Tímto pojmem máme na mysli tendence, které připisují typické vlastnosti všem členům dané subkultury. Můžeme tedy říci, že v povaze stereotypů je zakotvená generalizace. Musíme, ale však zdůraznit, že stereotypy nemusí mít vždy negativní složku, ale může být brát také pozitivně (Novák, 2002, s. 11).

Pro odhadování vlastností sociálních skupin se stereotyp může jevit jako dobrý nástroj, ale nadměrná generalizace zapříčiní, že začneme přehlížet i ty nejmenší rozdíly uvnitř skupin. Tímto zcela jistě dospějeme ke špatnému závěru o jednotlivých členech. Důležité je tedy, abychom braly v potaz, že stereotypy mohou být jak správné, tak i mylné. Do naší paměti nám stereotypy zjevně naskakují samy od sebe, automaticky. Pokud se zaměříme na odbourání mylných stereotypů, jde to stejně, jako když se snažíme zbavit nežádoucích zlovyků. Jako základní předpoklad pro odbourání negativních stereotypů je mít dostatek informací a soustředěnost (Kassin, 2007, s 523).

Ze zmíněných informací je nám tedy jasné, že stereotyp je naučený, navyklý vzorec chování a myšlení, který slouží posuzování jedinců či celých skupin. Stereotypy však nemusí mít reálný základ, přesto je k nim přistupováno jako k obecně platným, což není vždy správně. Pokud je jednou osoba identifikována jako jedinec, který patří k jisté skupině, automaticky, prostřednictvím stereotypu, mu jsou přisuzovány všechny vlastnosti této skupiny a aktivuje se tak i předsudek. Jako dodatek je tedy důležité zmínit, že nejčastější projevy stereotypů jsou předsudky a právě o těch bude další kapitola této práce.

4.2 Předsudky

V další části bakalářské práce se zaměříme na předsudky. S předsudky se můžeme setkávat téměř každý den a to ve formě nejrůznější názorů, ale také postojů, které může většinová společnost směřovat jak vůči subkulturním skupinám, tak i vůči samotným členům těchto subkultur.

Předsudek chápe Gordon (2004, s. 38) jako určitý model nepřátelského chování v mezilidských vztazích, namířeného proti celé skupině nebo proti jejím jednotlivým příslušníkům. Obecně tedy můžeme předsudek chápat jako smýšlení o ostatních v negativním smyslu bez jakéhokoliv náležitého opodstatnění. Nutno dodat, že nejčastější projevy předsudků spočívají v tom, jak se zavrhovými skupinami a příslušníky těchto skupin jednáme a komunikujeme. Předsudky mohou vznikat na základě traumatických zážitků, způsobem výchovy nebo také označováním různých skupin nálepkami, které jsou jim přisuzovány.

Dle sociologického slovníku autora Jandourka (2001, s. 198) jsou předsudky druhem stereotypu, který se často zakládá na neúplných a nepravdivých informacích.

Takovéto myšlení považujeme za obecně platné a může vyústit až k agresivně vedené energii vůči vyhlédnuté osobě nebo skupině osob. Předsudky mohou také vznikat generalizováním nějakého poznatku, kterým může být seznámení se s nějakými osobami nebo nepřesná zpráva z medií.

Podle Urbana (2006, s. 123) chápeme předsudky také jako uzavřený afektivně podbarvený postoj k čemukoliv (vlastní nebo cizí schopnosti, nějaké životní situaci, události). Jedná se o určitý druh předpojatosti a názorové strnulosti, která se neopírá se o porozumění a empatii.

Ve vztahu k subkulturním skupinám můžeme předsudek charakterizovat jako *„odmítavý až nepřátelský postoj vůči člověku, který patří do určité skupiny, jen proto, že do této skupiny patří, a má se tudíž za to, že má nežádoucí vlastnosti připisované této skupině.“* (Gordon, 2004, s. 39).

Předsudek můžeme tedy chápat jako nějakou představu o jedincích nebo skupinách lidí, bez ohledu na jejich individualitu nebo povahu. Tyto, představy ve většině případů nejsou založeny na reálné pravdě. Takovéto informace pocházejí takzvaně z doslechu a nemají s pravdivou realitou takřka nic společného. Dotyčnému jedinci nebo skupině lidí, proti kterým je takový předsudek veden, pak téměř vždy škodí. Důležité je zmínit, že každý člověk je jedinečný, proto bychom také měli, ke každému tak přistupovat.

4.2.1 Typy předsudků

V kapitole věnované předsudkům pokládáme za důležité si také uvést podkapitulu s typologií předsudků, které se mohou při kontaktu se subkulturními skupinami objevovat. Předsudky a z nich vyplívající negativní přesvědčení a chování mířené proti subkulturním skupinám lidí, ale i vůči jednotlivcům můžeme podle autora Gordona charakterizovat do několika typů:

1. Osočování – můžeme chápat jako pomlouvání nebo špinění. Lidé, kteří mají v sobě zakotvené předsudky, o nich rádi mluví a šíří je tedy dál. Tuto skutečnost vyjadřujeme jako pomlouvání či vrhání negativního světla na danou skupinu či jedince.
2. Vyhýbání se - pokud dosáhne předsudek větší míry, než jsme uvedli v prvním případě, vede člověka k tomu, aby se skupině, kterou nemá v oblibě vyhýbal.

V tomto případě tak můžeme říci, že člověk skupinu či jedince nijak nepoškozuje a spíše se tedy přizpůsobil svým potřebám a přesvědčením.

3. Diskriminace – při vzniku diskriminace na základě předsudků, hovoříme o pokusu vyloučení, utlačování nebo zbavení práv a ostatních příležitostí ke vzdělání nebo zábavě.
4. Fyzické napadání – tento poslední pojem je nevyšším stupněm předsudků, který může být vůči subkulturám, ale i jiným skupinám a jejím příslušníkům veden. Pokud dojde navyšování předsudků až do takovéto nejvyšší míry a připojí se k nim emoce, může takové počínání vést až k agresivně vedenému útoku (Gordon, 2004, s. 46-47).

4.2.2 Redukce vznikajících předsudků

Jak jsme výše popsali v předešlých dvou kapitolách, předsudky můžeme tedy chápat jako odmítavý až nepřátelský pohled, ale také postoj vůči člověku, který patří k nějaké skupině. Takovou skupinou lidí mohou být právě námi zmiňované subkultury mládeže, přičemž těmto skupinám se často připisují negativní vlastnosti.

V této kapitole si tedy popíšeme krátký nástin toho, jak by předsudky mohli být redukovány. Pro redukcí neboli zmírnění předsudků je nutné se v první řadě držet těchto základních pravidel:

1. Obě strany musí mít možnost se osobně setkat.
2. Zúčastněné strany musí mít rovnoprávné postavení
3. Měla by vzniknout příležitost k nějaké spolupráci
4. Důležité je také, aby toto setkání bylo podporováno společností
5. Obě strany by měly vycházet z informovanosti a vzdělání
6. Poslední pátý asi nejdůležitější bod v sobě zahrnuje nutnost setkání s nestereotypními jedinci, kteří zjevně dovedou rozlišit obecné představy o dané subkultuře, vůči které jsou předsudky vedeny (Novák, 2002, s. 101).

Můžeme také uvést, že jeden z prostředků jak lze redukovat předsudky vůči subkulturním skupinám je možnost účastnit se nejrůznějších akcí, které tyto skupiny pořádají. Jako takový příklad si uvedeme závody v adrenalinových sportech, graffiti jamy, na které se sjíždí nejlepší umělci z celé České republiky a vytváří díla impozantních rozměrů, nebo také tuning srazy, kde návštěvníci mohou obdivovat modifikace nejrůznějších automobilů. Tyto akce a další jiné programy, které jsou pořádány ve

Zlínském kraji, ale i v celé České republice by mohli být jedním ze způsobů, jak dosáhnout zmírnění předsudků a tolerance. A právě tolerance je další pojem, na který se v další části zaměříme.

4.3 Tolerance

Mezilidské vztahy jsou jedním z nejkomplicovanějších vztahů vůbec, ale všeobecně můžeme říci, že s odpovídající mírou tolerance, lze dosáhnout pochopení a snášenlivosti různých skupin, které patří mezi subkultury.

Pojem tolerance chápeme dle psychologického slovníku jako postoj, který nás vede ke snášenlivosti a ochotě přijímat chování, ale také přesvědčení a víru druhých lidí. V obecném měřítku můžeme toleranci popsat jako určitou přípustnou odchylku, která je většinou společností stále akceptovatelná (Hartl, Hartlová, 2010, s. 618).

Toleranci lze také chápat jako schopnost ocenění i podpoření odlišného. Je v ní zakotvený především respekt pro právo ostatních, lišit se ve svých zvycích a názorech. Tolerance je tichá. To znamená, že určitá odlišnost nebo přesvědčení se neposuzují ani nekomentují. Pokud chceme být tolerantní, nesmíme se uchýlit k násilí či hanobení osoby, s kterou nesouhlasíme. Obsahem každodenního běžného života by měla být podpora různorodosti. Takový fakt pro nás znamená, že si uvědomujeme výhody, které poskytuje soužití různých etnických, rasových kulturních nebo subkulturních skupin (Dostálová, 2001, s. 96).

Balvín (2012, s. 65-67) uvádí, že toleranci můžeme vnímat jako vstřícné, laskavé připouštění postojů, názorů a chování členů subkultur, ale také všeobecně lidí, kteří jsou jinak založeni a mají jiné priority. Pokud se tolerance neprojevuje ve správné etické míře nebo se neprojevuje vůbec, nazýváme ji termínem intolerance. Intoleranci pak můžeme v mezilidských vztazích označovat zlem. Pokud se, ale tolerance projevuje, alespoň v malé míře označujeme ji jako mravní dobro. Kterýkoliv jedinec žijící na tomto světě má možnost rozhodnout se, jestli svými činy a slovy přispěje k převaze zla nebo dobra, tedy intoleranci či toleranci. Můžeme tedy říci, že součástí životního úsilí je boj za spravedlnost a lidskost ve spolupráci s tolerancí, která je v dnešní době potřebná.

Z výše popsaného textu, který obsahuje charakteristiku tolerance, můžeme říci, že tolerance je mravní hodnota, kterou by měl mít každý z nás. Laicky vyjadřujeme toleranci jako akceptování něčeho, co se nám osobně nelíbí. Ve spojitosti se subkulturními

skupinami mládeže ji můžeme také vyjádřit jako shovívavost vůči jejich názorům, postojům, aktivitám, stylům a přesvědčením, které jsou jejich hlavní filosofií. K této kapitole je také důležité dodat, že řešit vztahy ve společnosti je obvykle těžké, avšak není to nemožné.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

V následující části bakalářské práce se budeme zabývat kvantitativním výzkumem názorů a předsudků občanů Zlínského kraje, vůči subkulturám mládeže. Výzkum můžeme chápat jako způsob řešení problémů, kterým si rozšiřujeme vědomosti, potvrzujeme nebo vyvracíme poznatky dosavadní a získáváme poznatky nové.

Jak uvádí ve své publikaci Chráska (2007, s. 17) výzkumný problém by měl být stanoven zcela konkrétně, jednoznačně a pokud možno v tázací podobě. Výzkumný problém je nasměrován k popisu zkoumané situace, čili celý výzkum je popisný.

5.1 Výzkumné cíle

Výzkumné cíle spolu s výzkumnými otázkami určují směr našeho výzkumu. Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jaké jsou názory veřejnosti ve Zlínském kraji na subkultury mládeže, jakým druhům předsudků občané Zlínského kraje podléhají, které stereotypy jsou u nich zakotveny a zda jsou ochotni zapracovat na zlepšení vzájemného soužití se subkulturními skupinami.

Dílčí cíle:

1. Zmapovat názory občanů Zlínského kraje k předsudkům a stereotypům
2. Zjistit zkušenosti občanů Zlínského kraje se subkulturami mládeže.
3. Zmapovat nejčastější předsudky a stereotypy občanů Zlínského kraje vůči subkulturám mládeže.
4. Zjistit znaky odlišnosti životního stylu subkultur, které ovlivňují názory občanů Zlínského kraje
5. Zjistit nejméně oblíbené subkultury mládeže z pohledu občanů Zlínského kraje
6. Zjistit možnosti zlepšení vzájemného soužití se subkulturními skupinami z pohledu občanů Zlínského kraje.

5.2 Výzkumné otázky

K samotnému výzkumu jsme si stanovili také šest výzkumných otázek:

1. Jaký názor zaujímají občané Zlínského kraje k předsudkům a stereotypům?
2. Jaké zkušenosti mají občané Zlínského kraje se subkulturami mládeže?

3. Jaké předsudky a stereotypy se nejčastěji vyskytují u občanů Zlínského kraje vůči subkulturám mládeže?
4. Jaké znaky odlišností v životním stylu subkultur mládeže, nejčastěji ovlivní názory občanů Zlínského kraje?
5. Jaké subkultury občanům zlínského kraje nejvíce vadí?
6. Jakým způsobem lze zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami z pohledu občanů Zlínského kraje?

5.3 Výzkumná metoda

Pro náš výzkum jsme si zvolili kvantitativní metodu, která byla realizována formou dotazníkového šetření.

Dotazník samotný je soustava předem připravených a formulovaných otázek, které jsou seřazeny promyšleně a na které dotazovaná osoba písemně odpovídá. Tato metoda byla zvolena zejména kvůli výhodě poměrně rychlého a ekonomického shromažďování dat od velkého počtu respondentů (Chráška, 2007, s. 163).

V úvodu dotazníku byli respondenti osloveni krátkou informací o důvodu našeho výzkumu s následným poděkováním za strávený čas při vyplňování. Nutné bylo uvést vymezení pojmu subkultura pro respondenty, kteří tento pojem neznají. Dotazník byl zcela anonymní a skládal se z 20 otázek, které měli formu otevřenou, uzavřenou a škálovou. Otázky pro tento výzkum byly formulovány tak, abychom dosáhly získání informací k dané problematice.

5.4 Výzkumný vzorek

Respondenti pro náš výzkum byli zvoleni záměrným výběrem. Záměrný výběr je takový výběr, při kterém nerozhoduje náhoda, ale úsudek výzkumníka. (Chráška, 2007, s. 22). Na dotazník odpovědělo celkem 162 respondentů. K vůli chybným odpovědím a nesrovnalostem bylo nutné vyřadit 8 dotazníků. Počet správně zodpovězených dotazníků je tedy 154. Podmínkou pro zařazení do výzkumného vzorku, byl minimální věk 18 let. Aby byl výzkum objektivní, bylo apelováno na fakt, že jej mohou vyplňovat pouze občané žijící na území Zlínského kraje. Dotazník, který byl sestaven pro náš výzkum, byl rozesílán prostřednictvím e-mailu a sociální sítě kamarádům a jejich známým, kteří jej dále šířili.

6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU A JEHO INTERPRETACE

V této kapitole si uvedeme detailní výsledky, které nám vyplynuly z dotazníkového šetření na základě odpovědí respondentů ze Zlínského kraje. Aby bylo vyhodnocení výzkumu a následná interpretace dat přehledná, uvedli jsme vždy konkrétní číslo a znění otázky, které je doplněno grafickým znázorněním a komentářem vyplývajících hodnot z dotazníkového šetření. Veškeré informace jsou vyjádřeny v absolutním i relativním znění, přičemž vyhodnocování výzkumného šetření bylo uskutečněno za pomoci programu Microsoft Excel. Výzkum byl realizován v měsících Březen a Duben 2015.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

V dotazníkovém šetření jsme se nejprve zaměřili na demografické otázky. Tyto otázky slouží ke zjištění obecných informací o respondentech, kteří se zúčastnili našeho výzkumu.

Tabulka 1. Pohlaví dotazovaných

Pohlaví dotazovaných	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Muž	67	44%
Žena	87	56%
Celkem	154	100%

První otázkou v našem dotazníkovém šetření jsme zjišťovali, jaké je procentuální zastoupení dotazovaných mužů a žen. Z celkového počtu 154 dotazovaných respondentů se našeho výzkumu zúčastnilo 67 mužů, což procentuálně činí 44%. Dotazovaných žen bylo 87, což procentuálně vyjadřuje hodnota 56%. Z dotazníkového šetření tedy vyplývá, že odpovídalo více žen než mužů.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Tabulka 2. Věk respondentů

Věk respondentů	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
18 - 20 let	36	23%
21 - 30 let	97	63%
31 - 40 let	6	4%
41-50 let	12	8%
51 a více	3	2%
Celkem	154	100%

Za pomoci druhé otázky zjišťujeme věkové složení respondentů. Z celkového počtu 154 zúčastněných respondentů je ve věku od 18 do 20 let 36 dotazovaných, což činí 23%, ve věkové oblasti 21 až 30 let odpovídalo 97 respondentů, což činí 63%, v období střední dospělosti vymezenou na období 31-40 let odpovídalo 6 dotazovaných, což činí 4%, v období 41 až 50 let odpovídalo 12 dotazovaných, což činí 8% a respondenti ve věku 51 a více let odpovídali 3, což procentuálně činí 2%. Z této otázky nám tedy vyplývá, že věkové zastoupení dotazovaných bylo nejvíce v rozmezí 21 až 30 let.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka 3. Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání?	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Základní	12	8%
S výučním listem	27	18%
Střední s maturitou	82	53%
Vyšší odborné	10	6%
Vysokoškolské	23	15%
Celkem	154	100%

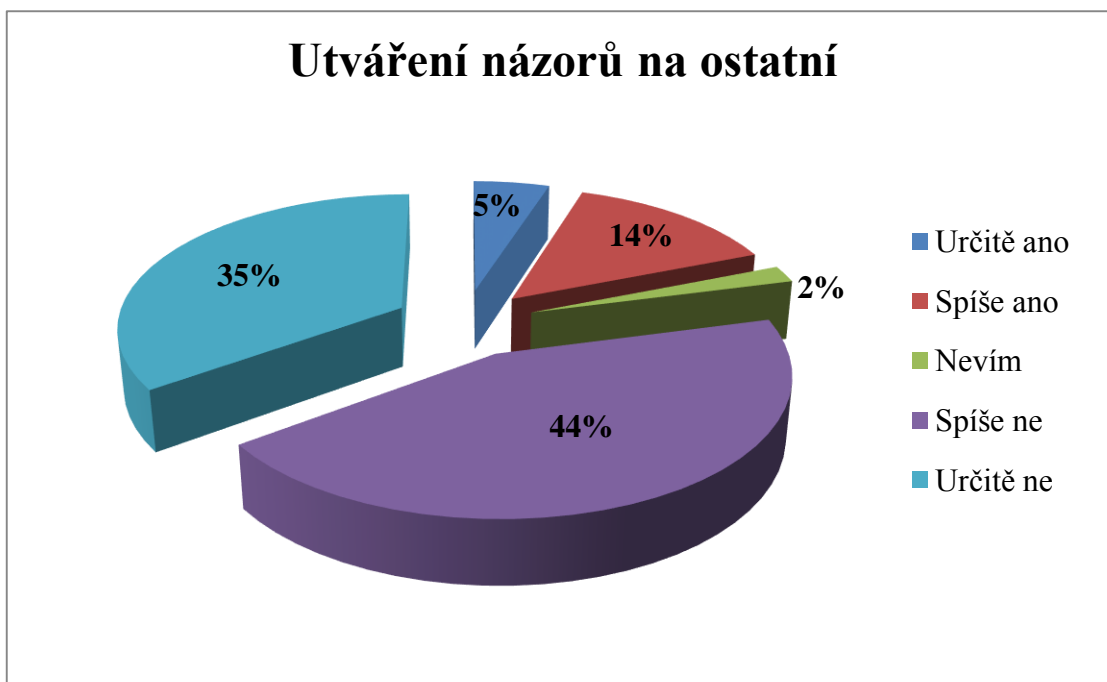
Cílem třetí otázky bylo zjistit nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných respondentů. Nejvíce respondentů, kteří odpovídali na dotazníkové šetření, dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou 53%. Další část 18% respondentů má střední odborné vzdělání zakončené výučním listem, 15% odpovídajících respondentů má vysokou školu, 8% má pouze základní vzdělání a 6% dotazovaných absolvovalo vyšší odborné vzdělání.

Otázka č. 4: Je správné utvářet si názor na ostatní, než jej poznáte?

Tabulka 4. Utváření názoru na ostatní, před osobním setkáním

Utváření názorů na ostatní, před osobním setkáním	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	8	5%
Spíše ano	22	14%
Nevím	3	2%
Spíše ne	67	44%
Určitě ne	54	35%
Celkem	154	100%

Graf 1. Utváření názoru na ostatní

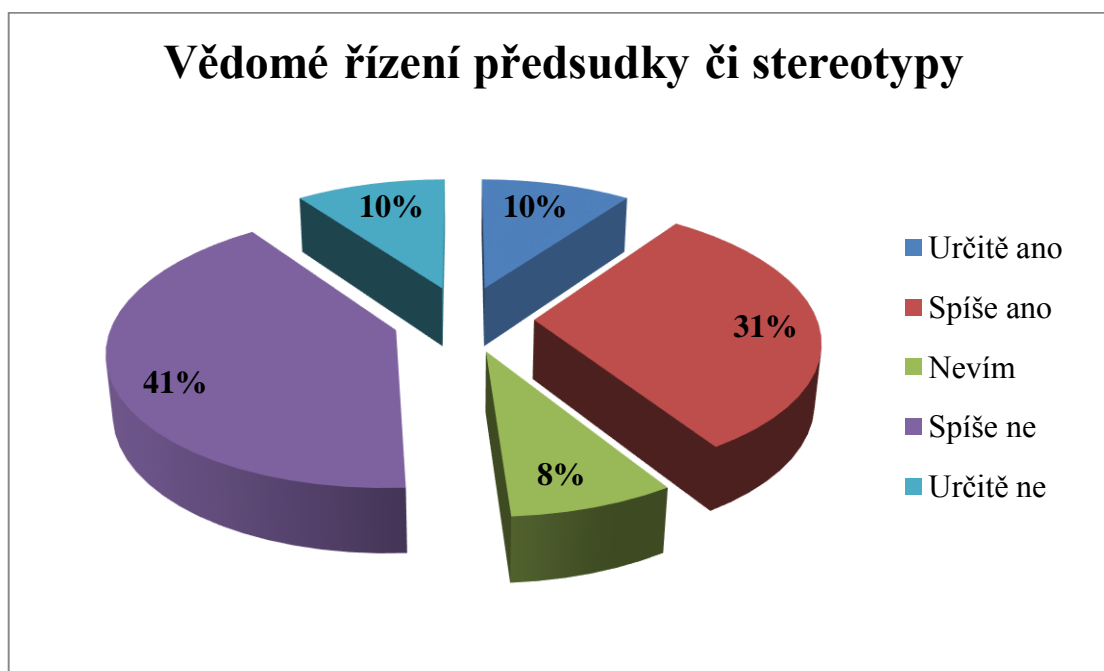
V této otázce měli respondenti vyjádřit svůj postoj k utváření názorů vůči ostatním, než jej poznají. 44 % procent dotazovaných respondentů uvedlo, že utváření si názorů vůči ostatním spíše není správné a pouhých 5% uvedlo, že tento způsob určitě není správný. Naopak 35% respondentů souhlasí s tím, že je správné si utvářet si názor na ostatní, než jej poznají a k tomu 14% uvedlo, že je spíše správné utvářet si názor na někoho, než jej poznají. Pouhé 2% respondentů pak označilo v dotazníkovém šetření, že neví, zda je správné nebo není utvářet si názory na ostatní před osobním kontaktem.

Otázka č. 5: Řídíte se Vy sám/sama, vědomě nějakými předsudky či stereotypy?

Tabulka 5. Vědomé řízení předsudky či stereotypy

Vědomé řízení předsudky či stereotypy	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	16	10%
Spíše ano	46	31%
Nevím	13	8%
Spíše ne	63	41%
Určitě ne	16	10%
Celkem	154	100%

Graf 2. Vědomé řízení předsudky či stereotypy

U této otázky jsme se snažili zjistit, zda se dotazovaný respondent vědomě řídí, nějakými předsudky či stereotypy. Ze získaných zjištění při dotazníkovém šetření vyplývá, že 41% respondentů se spíše neřídí předsudky a stereotypy a pouhých 10% se vůbec neřídí jakýmkoliv předsudkem či stereotypem. Naopak 31% respondentů přiznalo, že se spíše řídí předsudky a stereotypy a 10% respondentů je zcela ovlivněno předsudky a stereotypy.

Otázka č. 6: Setkali jste se někdy osobně s členem subkulturní skupiny?

Tabulka 6. Osobní setkání s členem subkulturní skupiny

Osobní setkání s členem subkulturní skupiny	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Ano	127	83%
Ne	27	17%
Celkem	154	100%

Graf 3. Osobní setkání s členem subkulturní skupiny

Abychom zjistili, jaké zkušenosti mají občané Zlínského kraje se subkulturami mládeže, museli jsme stanovit otázku, zda se vůbec dotazovaný respondent osobně setkal s členem nějaké subkultury. Z výše uvedeného grafu nám vyplývá, že 83% respondentů se osobně setkalo s členem nějaké subkultury a 17% se neseťkalo.

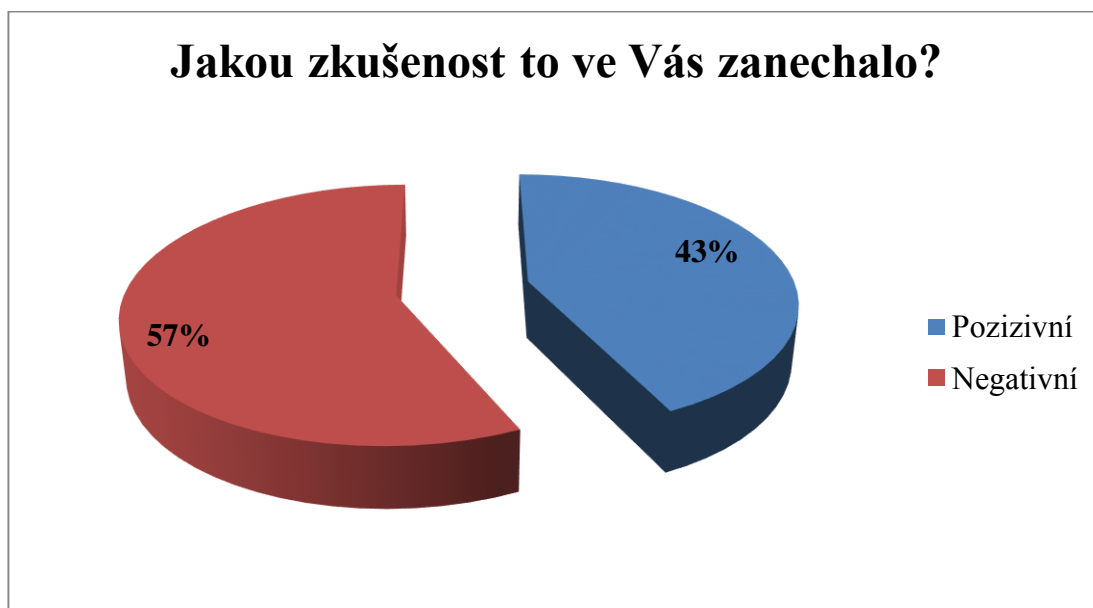
Otázka č. 7: Pokud ano, jakou zkušenost to ve Vás zanechalo?

V předchozí otázce odpovědělo 17% respondentů, že se nikdy se subkulturní skupinami nesetkali. Na základě tohoto faktu v tabulce uvádíme celkovou hodnotu 127 respondentů, kteří mají zkušenost se subkulturními skupinami.

Tabulka 7. Jakou zkušenost to ve Vás zanechalo?

Jakou zkušenost to ve Vás zanechalo?	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Pozitivní	55	43%
Negativní	72	57%
Celkem	127	100%

Graf 4. Jakou zkušenost to ve Vás zanechalo?

Pomocí této otázky jsme u respondentů, kteří odpověděli, že se setkali s členem subkulturní skupiny, zjišťovali, jakou zkušenost si z tohoto setkání odnesli. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 43% respondentů si ze setkání odneslo pozitivní zkušenost, ale v 57% naopak zkušenost špatnou.

Otázka č. 8: Můžete tuto zkušenost blíže popsat?

Nejprve se zaměříme na nejzajímavější negativní zkušenosti občanů zlínského kraje:

„Mé setkání se skinheady mi vyrazilo, dech jsou sprostí, agresivní a hlavně rasisté. Myslím, že to jsou nemocní lidé, co si svoje mindráky léčí na jiných. Tím, že si oholí hlavu a pak někoho zmlátí, určitě nikoho neohromí spíše naopak, lidé se jich bojí.“

„Setkala jsem se s rasistou. Prezentoval své názory pomocí zastrašování a vysmívání se člověku. Nelíbilo se mi to, tak jsem si dovolila ho ústně napomenout, že na jeho řeč nikdo není zvědavý. Nedal si říct, začal urážet i mě tak jsem mu jednu vlepila.“

„Opilý a drzý skinhead mi chtěl propíchnout hlavu vycpaným mečounem, kterého měli vystaveného v baru.“

„S pár skinheady mám negativní zkušenosti a jako odpůrce metalu i s metalisty.“

„Spíše negativní zkušenost, protože se příslušníci dané subkultury nechovali přiměřeným způsobem ke svému okolí.“

„Hodně negativní zkušenost mám z tuningáři nejen, že ohrožují samy sebe svými úpravami automobilu, ale také ohrožují silniční provoz svou agresivní jízdou.“

„Negativní zkušenost se subkulturou punkerů, kteří se projevovali vulgárně, agresivně a to samozřejmě pod vlivem alkoholu.“

„Nemám rád subkulturu rastafariánů, protože s nimi mám negativní zkušenosti, kouří marihuanu a mají tendence Vás poučovat.“

„Silně negativní zkušenost mám se subkulturou graffiti, která nám zničila garáž a pachatele, byli chyceni při činu.“

„Nepříjemná situace, necítil jsem se v jejich přítomnosti dobře.“

„Strach, cítil jsem se ohrožen, raději jsem se jim snažil vyhnout.“

„Členové subkultury skateboardingu nám zničili lavičku před domem.“

„Zkušenost jsem si odnesl takovou, že jsem byl nejprve slovně poté i fyzicky napaden.“

Jako další uvádíme také nejzajímavější pozitivní zkušenosti se subkulturními skupinami:

„S jakoukoliv subkulturou jsem se vždy ráda setkala. Je důležité poznávat tyto subkultury a tím pádem se je pokusit přijmout.“

„Od puberty se kamarádím s punkery a metalisty, mám ráda tu hudbu a vše okolo. Zkušenost mi to dalo dobrou, jsou to skvělí kamarádi, se kterými si můžu popovídat úplně ve všem, a hlavně nejsou povrchní.“

„Hodně z mých známých patří do nějaké subkultury a moje zkušenost s nimi je jednoznačně pozitivní.“

„Sam patřím do jedné ze subkultur a mužů říci, že to změnilo ve více směrech můj život k lepšímu a otevřelo další cesty.“

„Mám zkušenost s lidmi, kteří se věnují především boardovým sportům. Jsou to lidé, kteří mají zajímavé názory, hodně cestují a užívají si každou chvíli svého života.“

Mimo jiné se také objevili odpovědi neutrální:

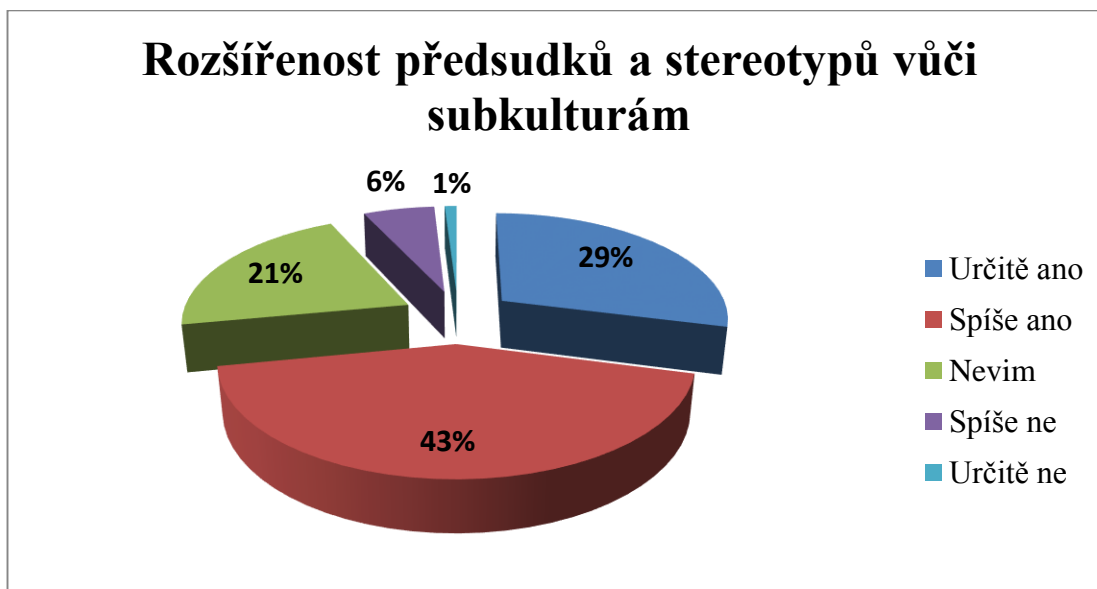
„Nelze to popsat obecně, každý člověk je jiný a člověk z různých subkultur může zanechat různé zkušenosti a dojmy, jak pozitivní tak negativní. Neřekla bych, že záleží na subkultuře, ale na jedinci.“

Otázka č. 9: Myslíte jsi, že jsou rozšířeny předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám?

Tabulka 8. Rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturám

Rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturám	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	45	29%
Spíše ano	66	43%
Nevím	32	21%
Spíše ne	9	6%
Určitě ne	2	1%
Celkem	154	100%

Graf 5. Rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturám

Tato otázka se snaží zjistit, zda si dotazovaní respondenti myslí, že jsou ve společnosti rozšířeny předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám. 42% dotazovaných respondentů uvádělo, že stereotypy a předsudky vůči subkulturním skupinám, spíše jsou rozšířeny a 29% vyjádřilo, že zcela určitě jsou ve společnosti rozšířeny předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám. Další část 21% respondentů nedokázala posoudit, zda jsou rozšířeny či ne. 6% respondentů je názoru, že spíše nejsou rozšířeny a 1% si myslí, že určitě nejsou předsudky a stereotypy ve společnosti vůči subkulturním skupinám rozšířeny.

Otázka č. 10: S jakými nejčastějšími názory a předsudky vůči subkulturním skupinám jste se setkal/a?

„Většinou se jednalo o předsudky, které byly typickými, dále nerozvinutými, ani dokázanými, řečmi. Například, že se tito lidé chovají jako zvířata, berou v zásadě ty nejtvrďší drogy a nejsou hodni toho, aby do společnosti patřili.“

„Předsudky vůči potetovaným lidem, že nemají skoro žádné vzdělání, jsou to povaleči bez práce, často nepřátelští. Většina potetovaných lidí v mém okolí jsou příjemní lidé s vysokoškolským vzděláním či maturitou a všichni jsou dlouhodobě zaměstnaní.“

Tohle se děje na celém světě, někde víc někde míň. V západní Evropě, do které nás teď zařazují, je to asi i vyhrocenější, protože žijeme v systému, který je nastavený tak, že každý

by se měl nějak chovat, nějak vypadat. Pokud tomu tak ale není, vznikají vůči těmto subkulturám předsudky a negativní názory ze strany celé společnosti.“

„Předsudky na základě vzhledu. Odlišný extravagantní až nepochopitelný vzhled odstrašuje většinu lidí a lidé si vytváří vůči nim rezistenci a záporné názory bez jakékoliv osobní zkušenosti.“

„Poznámky dospělých lidí na lidi s dready, popřípadě "emo"punk děti, označují je za feťáky a bůh ví co, přitom jen třeba poslouchají odlišný styl hudby a mají vlastní styl oblékání. Myslím, že je to svým způsobem známka kreativity a ne nějaká vada.“

„Zejména od starších lidí, kdy punker musí být bezdomovec, slečna nosící černou je gothička, ale také rozšířené předsudky vůči tetování.“

„Jsou nezodpovědní, nezajímá je budoucnost a vzdělání, jsou závislí na drogách či alkoholu, jsou nebezpeční pro okolí.“

„Většinou s tím, že se liší od jiných, tak stoprocentně fetují nebo jsou to kriminálníci, opilci a podobně.“

„Že všichni fetují, jejich hudba je neposlouchatelná. Že borci, kteří umí skvěle malovat, jsou bráni za zločince.“

„Převážně se jedná o tvrzení, že členové těchto skupin jsou divní, hloupi, agresivní, narušují pořádek a klid, nechtějí pracovat.“

„Feťáci a povaleči. Zajímavé je, že napříč různými skupinami. Od rapu po rasta.“

„Že ničí přírodu a památky, ovlivňují ostatní, dělají nepořádek a kouří trávu.“

„Vypadáš jinak, je to špatně. Největší předsudek celé společnosti.“

„Ten kdo poslouchá hip hop, musí nutně brát drogy.“

„Všechny ty subkultury jsou nebezpečné.“

„Neumí se chovat. Mají svůj svět a na ostatní kašlou.“

„Feťáci, nevychovaní, bez budoucnosti.“

„Že metaloví nadšenci smrdí.“

„Negativně ovlivňují ostatní.“

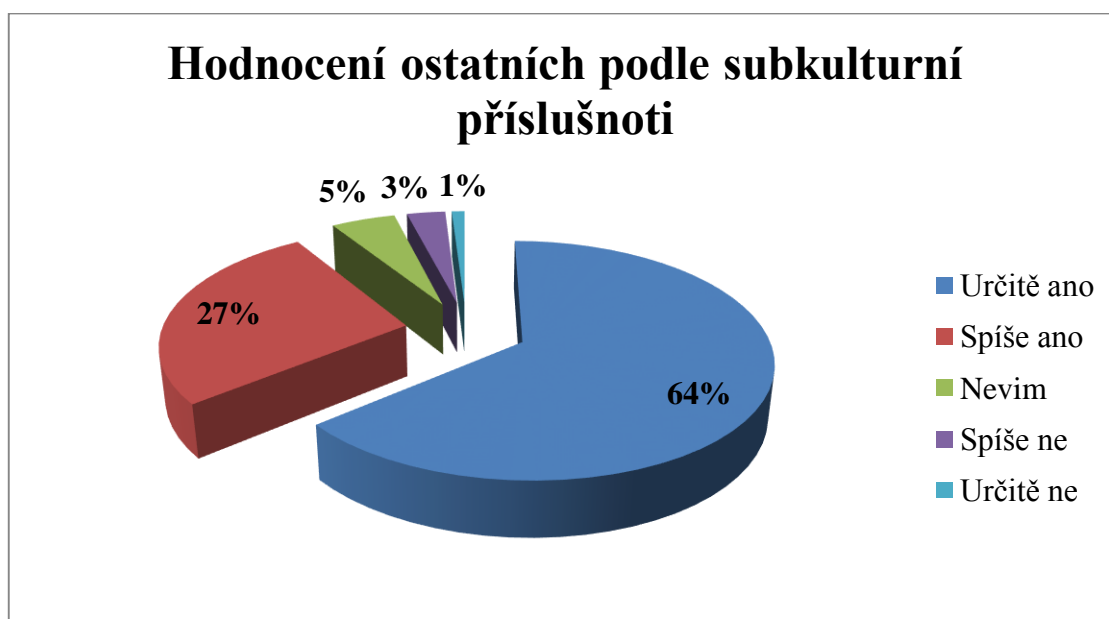
„Braní omamných látek.“

Otázka č. 11: Setkali jste se někdy s lidmi, kteří hodnotili ostatní podle toho, do jaké subkultury patří?

Tabulka 9. Hodnocení dle příslušnosti k subkultuře

Hodnocení dle příslušnosti k subkultuře	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	99	64%
Spíše ano	42	27%
Nevím	8	5%
Spíše ne	4	3%
Určitě ne	1	1%
Celkem	154	100%

Graf 6. Hodnocení ostatních podle subkulturní příslušnosti

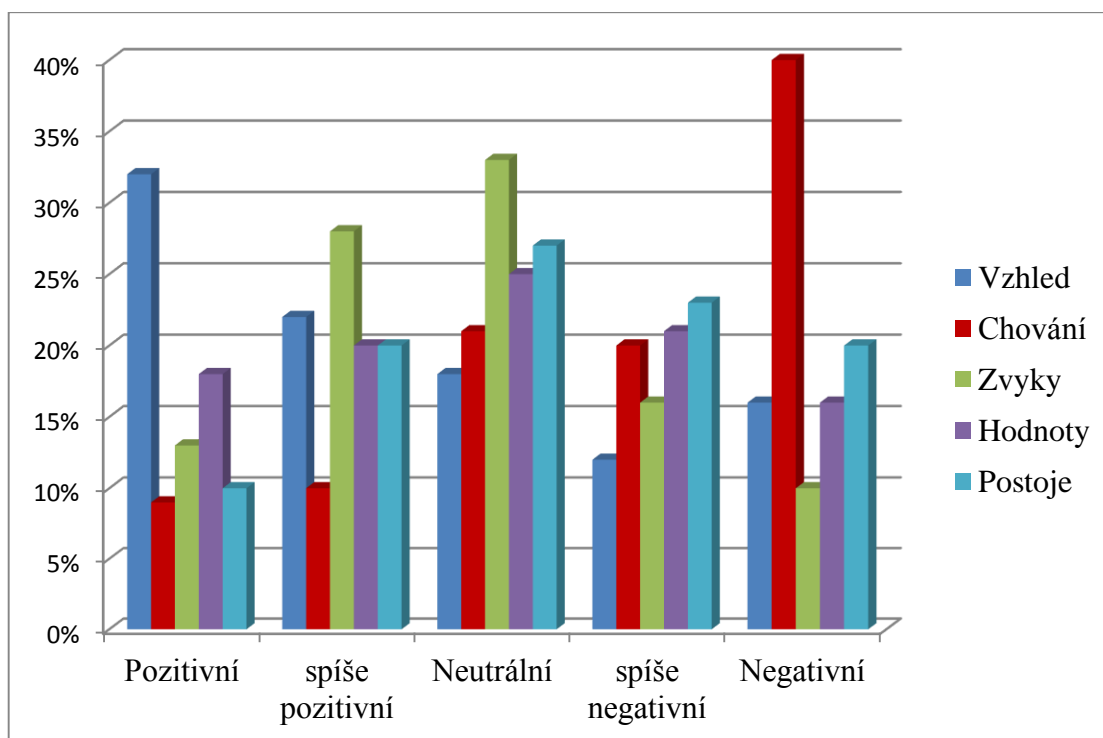
Pomocí této otázky jsme zjišťovali, zda se respondenti setkali s lidmi, kteří hodnotili ostatní podle toho, do jaké subkultury patří. 64% odpovědělo, že se s takovýmto hodnocením určitě setkalo. 27% respondentů se s hodnocením ostatních dle příslušnosti k subkultuře spíše setkalo, 5% odpovídajících nedokázalo posoudit, 3% se spíše nesečkali a 5% dotazovaných se zcela určitě nesečkali s hodnocením podle subkulturní příslušnosti.

Otázka č. 12: Jaké znaky odlišnosti v životním stylu subkulturních skupin nejčastěji ovlivní Vaše názory vůči nim?

Tabulka 10. Znaky odlišností ovlivňující názory vůči subkulturám

Znaky odlišností ovlivňující názory vůči subkulturám	Pozitivně		Spíše pozitivně		Neutrálně		Spíše negativně		Negativně	
	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)
Vzhled	48	32%	33	22%	28	18%	20	12%	25	16%
Chování	13	9%	15	10%	33	21%	31	20%	62	40%
Zvyky	20	13%	44	28%	50	33%	25	16%	15	10%
Hodnoty	27	18%	30	20%	39	25%	33	21%	25	16%
Postoje	16	10%	30	20%	43	27%	35	23%	30	20%

Graf 7. Znaky odlišností ovlivňující názory vůči subkulturám

Pro důkladnější vyjádření odpovědí na tuto otázku jsme zvolili formu škálovou. Stupnice byla stanovena od 1 do 5 a vyjadřovala tyto skutečnosti. 1 = pozitivně, 2 = spíše pozitivně, 3 = neutrálně, 4 = spíše negativně, 5 = negativně.

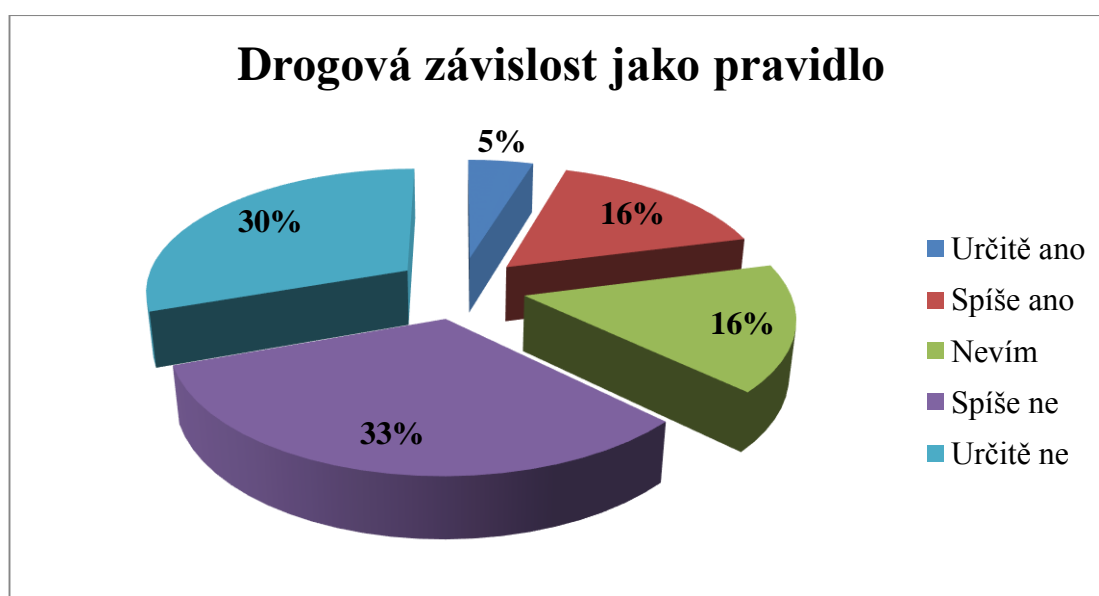
Tato otázka zkoumala, jaké odlišnosti v životním stylu subkultur nejčastěji ovlivní názory respondentů vůči těmto skupinám. Z výše uvedeného grafu je patrné, že u 40 % respondentů negativně ovlivní názory vůči subkulturním skupinám chování. Naopak 32% odpovídajících bere v rámci utváření názorů na základě odlišností pozitivně vzhled.

Otázka č. 13: Myslíte si, že je pravidlem u subkulturních skupin drogová závislost?

Tabulka 11. Drogová závislost jako pravidlo

Drogová závislost jako pravidlo	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	7	5%
Spíše ano	24	16%
Nevím	21	14%
Spíše ne	48	30%
Určitě ne	54	35%
Celkem	154	100%

Graf 8. Drogová závislost jako pravidlo

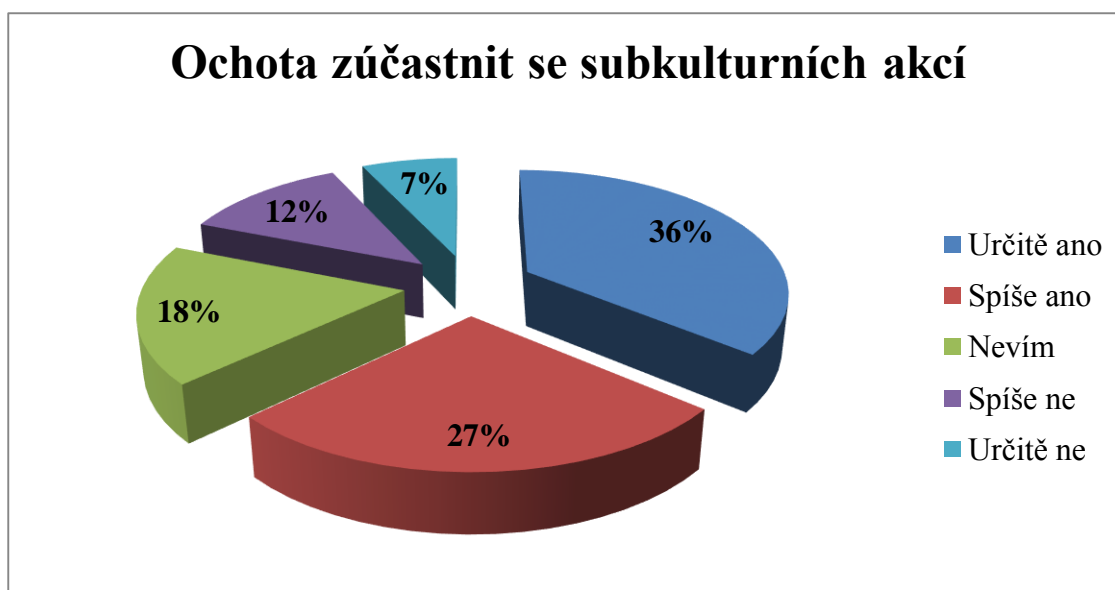
Dotazovaní respondenti měli v této otázce vyjádřit svůj názor na drogovou problematiku spojenou se subkulturními skupinami. 31% dotazovaných, zastává názor, že spíše není pravidlem u subkulturních skupin drogová závislost a dalších 34% vyjádřilo názor, že určitě není pravidlem drogová závislost u těchto skupin. 14% respondentů, nedokázalo vyjádřit svůj názor na tuto otázku. Naopak v 16% byl vyjádřen názor zastávající skutečnost, že spíše patří drogová závislost k subkulturním skupinám a 5% uvádí, že zcela určitě je pravidlem u subkulturních skupin drogová závislost.

Otázka č. 14: *Byli byste ochotní účastnit se akcí, které jsou pořádány subkulturními skupinami?*

Tabulka 12. Účast na subkulturních akcích

Účast na subkulturních akcích	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	55	36%
Spíše ano	42	27%
Nevím	27	18%
Spíše ne	19	12%
Určitě ne	11	7%
Celkem	154	100%

Graf 9. Ochota účastnit se subkulturních akcí

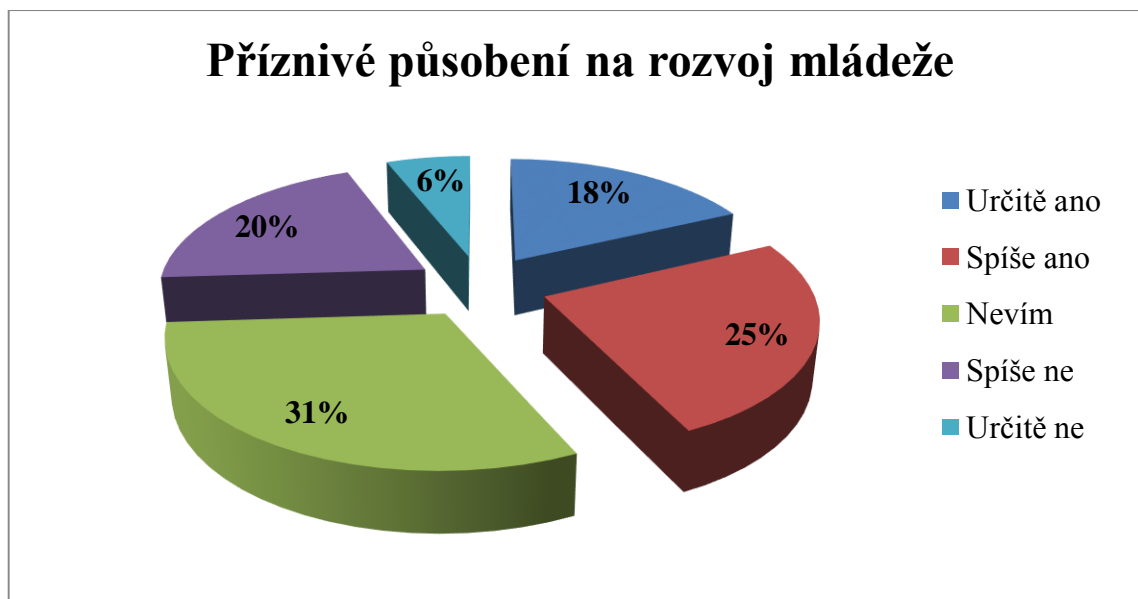
Za pomoci této otázky jsme se snažili zjistit, zda jsou respondenti ochotni se účastnit akcí, které pořádají subkulturní skupiny. 36% dotazovaných by zcela určitě, byli ochotni se účastnit subkulturních akcí a 27% by spíše souhlasila s účastí na subkulturních akcích. V 18% se respondenti nemohli rozhodnout, zda by se některých subkulturních akcí zúčastnili. Ve 12% by se dotazovaní spíše neúčastnili takových akcí a 7% pak zcela odmítá účast na jakýchkoliv subkulturních akcích.

Otázka č. 15: Myslíte jsi, že subkulturní skupiny mohou příznivě působit na rozvoj dospívající mládeže?

Tabulka 13. Příznivé působení na rozvoj dospívající mládeže

Příznivé působení na rozvoj dospívající mládeže	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Určitě ano	28	18%
Spíše ano	39	25%
Nevím	47	31%
Spíše ne	31	20%
Určitě ne	9	6%
Celkem	154	100%

Graf 10. Příznivé působení na rozvoj dospívající mládeže

Otázka číslo 15 se snažila zjistit, zda subkulturní skupiny působí příznivě na rozvoj dospívající mládeže. Velká část 31% dotazovaných nedokázala svůj názor vyjádřit. V 25% jsou respondenti názoru, že pozitivně spíše mohou působit a 18% pak zastává názor, že určitě mohou příznivě působit na rozvoj dospívající mládeže. Naopak 20% odpovídajících uvedlo, že spíše nemohou působit pozitivně a 6% je názoru, že zcela určitě nemohou subkulturní skupiny působit příznivě na rozvoj dospívající mládeže.

Otázka č. 16: Můžete předcházející odpověď odůvodnit?

Mohou příznivě působit:

„Ano, protože právě tyto skupiny nabízí mladým lidem různé pohledy a cesty na svět.“

„Myslím si, že pokud si člověk zanechá určitý odstup, ale bude i vnímat příslušné skupiny, jejich chování, návyky, apod. může to jedince poučit a může si říct, že se tak chovat nechce. Člověk ze špatného chování druhých si může odnést i pozitiva.“

„Některé subkultury jsou obohacující, poskytují různorodost náhledu na svět.“

„Ukáže mladým lidem to, co jim neukáže škola ani rodiče. Každá subkultura může mladého člověka něčím obohatit.“

„Může to člověka vytáhnout ze samoty, může se v nějaké skupině tak najít, že konečně ví, kam patří. Lidem to může změnit celkový pohled na život.“

„Každý člověk má právo se v něčem najít, je jen otázkou času, kde k tomu přijde, kdo mu pomůže a jak se k tomu daná osoba postaví.“

„Subkulturní skupiny mohou působit příznivě, alespoň nebudou sedět doma a něčemu se přiučí.“

Nemohou příznivě působit:

„Záleží, o jakou subkulturní skupinu by se jednalo, ale ve většině případů dospívající spadne do špatné subkulturní skupiny, takže příznivě spíše nepůsobí“

„Nevidím na tom nic extra pozitivního, co by mohlo v tomto směru ovlivňovat dospívající mládež.“

„Většinou se jedná o skupiny, které spíše dospívající mládež negativně ovlivňují.“

„Všechny subkultury spíše negativně ovlivňují rozvoj mládeže“

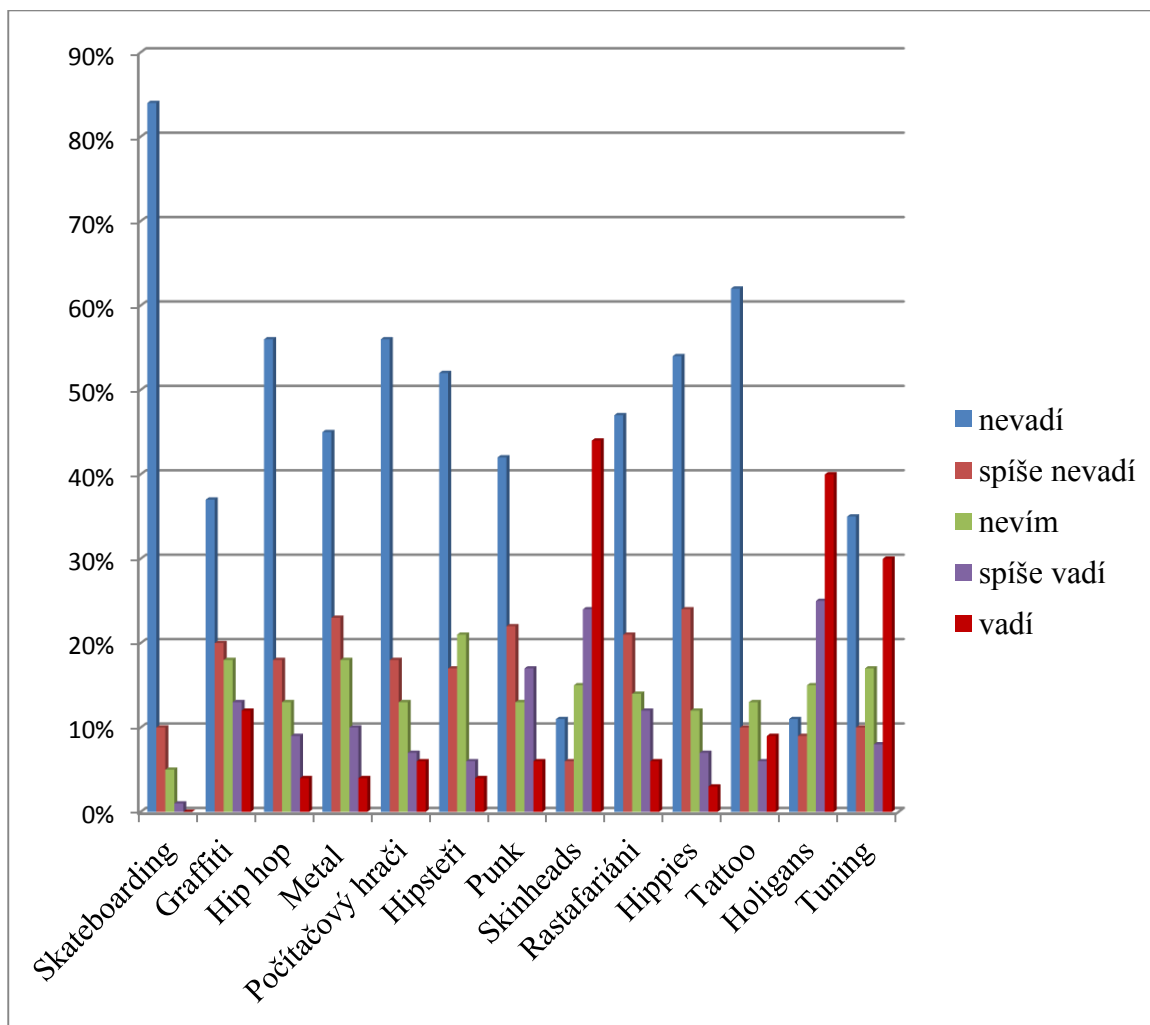
„Spíše můžou mládež zkazit“

Otázka č. 17: Které subkulturní skupiny ve Zlínském kraji Vám nejvíce vadí?

Tabulka 14. Subkulturní skupiny, které respondentům nejvíce vadí.

Subkultury, které respondentům nejvíce vadí	Nevadí		Spíše nevadí		Nevím		Spíše vadí		Vadí	
	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)	abs. čet	relat. čet (%)
Skateboarding	129	84%	16	10%	8	5%	1	1%	0	0%
Graffiti	57	37%	31	20%	28	18%	20	13%	18	12%
Hip hop	86	56%	27	18%	20	13%	14	9%	7	4%
Metal	69	45%	34	23%	28	18%	16	10%	7	4%
Počítačový hráči	86	56%	27	18%	20	13%	12	7%	9	6%
Hipsteři	80	52%	26	17%	32	21%	9	6%	7	4%
Punk	66	42%	33	22%	19	13%	27	17%	9	6%
Skinheads	17	11%	11	6%	22	15%	36	24%	68	44%
Rastafariáni	73	47%	32	21%	21	14%	18	12%	10	6%
Hippies	82	54%	36	24%	18	12%	12	7%	6	3%
Tattoo	95	62%	16	10%	19	13%	10	6%	14	9%
Holigans	17	11%	14	9%	22	15%	38	25%	63	40%
Tuning	54	35%	16	10%	26	17%	13	8%	45	30%

Graf 11. Subkulturní skupiny, které respondentům nejvíce vadí.

Tato důležitá otázka z dotazníku ukazuje, které subkulturní skupiny dotazovaným respondentům ze Zlínského kraje nejvíce vadí a které naopak ne. 44% respondentů vadí subkultury skinheads, 40% vadí také skupiny holigans. Třetí subkulturou, která 30% občanům Zlínského kraje vadí, je Tuning. Naopak subkultura, která respondentům v 84% vůbec nevadí je skateboarding, ale také v 62% nevadí dotazovaným subkultura lidí s tetováním.

Otázka č. 18: Můžete předcházející odpověď odůvodnit?

„Skinheads z důvodu toho, že se setkávám s negativními zkušenostmi od mých známých a já když je někde vidím, tak se od nich držím dále, protože mi nahánějí občas strach a prostě se této skupině snažím vyhýbat.“

„Skinheads, přijdou mi hodně agresivní, nepřátelští k normálním lidem. Nejsou mi ani sympatičtí.“

„Nejvíce mi vadí Skinheads a holigans, jelikož z jejich jednání mám opravdu strach.“

„Holigans, vyvolávají obrovské nepokoje při zápasech a poškozují věci a mnohdy i lidská zdraví.“

„Nejvíce cítím odpor k subkultuře holigans. Neznám režim této skupiny. Mám je, ale zafixované jako vandaly.“

„Tuning mi v poslední době hodně vadí, nejen že úpravy aut jsou mnohdy po technické stránce velmi nebezpečné, ale i samotní členové této subkultury ohrožují běžný silniční provoz svým nebezpečným stylem jízdy.“

„Tuning, čím dal více vyznavači tohoto odvětví, ohrožují bezpečnost na silnicích.“

„Tunning - neberu jim jejich zábavu, lepší jak mlácení lidí, ale někteří lidé co provozují tuto zábavu, ohrožují silniční provoz“

„Tuning hrozně to řve a obtěžuje.“

„Nejvíce asi počítačová hráči tzv. nerdi, při představě jaké jsem prožíval dětství, pořád jsem byl venku, počítač jsem pomalu ani neznal. Myslím, že rozvoj techniky dopadá velkým způsobem na naši mládež negativním způsobem.“

„Počítačová hráči, protože neznají jiný svět než ten svůj. Jsou zavřeni doma, nechodí ven, kašlou na osobní kontakty a znají jen ty pres pc.“

„PC players. Netuším, co by na tom mohlo být pozitivního?! Osoba nemá pohyb, nekomunikuje s okolím. Sama se nerealizuje - hledá se ve hře. Nesbližuje se s okolím.“

„Graffiti, to snad ani nemusím odůvodňovat, když mládež znehodnotí cizí majetek. Pokud se ale jedná o stěnu či plochu pro "sprejery" určenou, a nedochází zde k poškození cizího majetku, tak mi to nevadí.“

„Nejvíce mi vadí graffiti. Přeci není zapotřebí ničit město.“

„Rastafariáni, neustále kouří trávu a řvou po ostatních lidech, jsou šíleně neohleduplní. Zažil jsem zpívání jejich "hitů" přes celý autobus a posílání někam. Prostě myslí si o sobě, že jsou nejlepší a všichni okolo jsou jen ovce.“

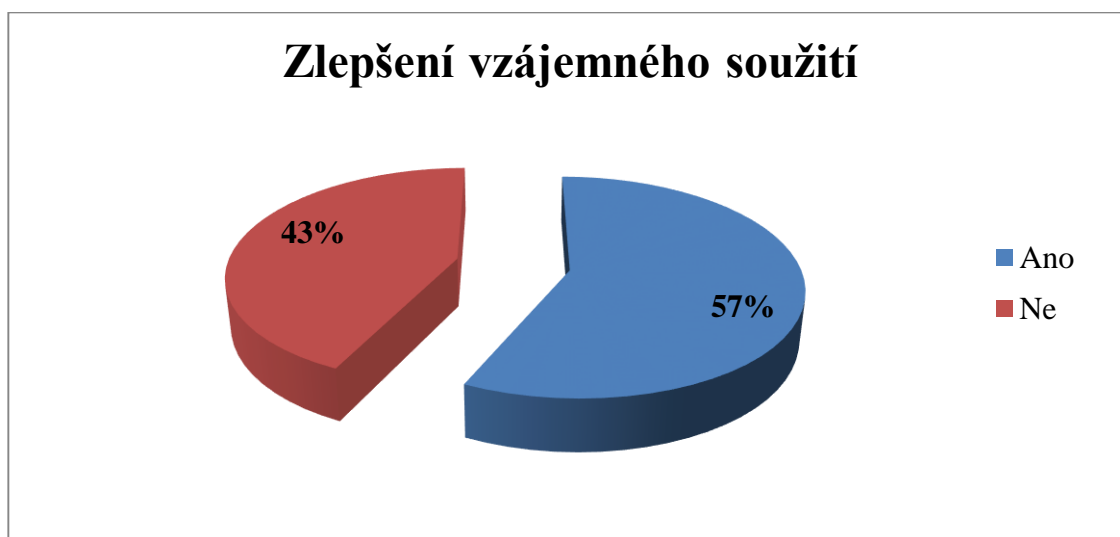
„Vadí mi rastafariáni, protože pořád kouří trávu a nic nedělají.“

Otázka č. 19: Myslíte si, že by bylo možné, zlepšit vzájemné soužití subkulturních skupin s většinovou společností?

Tabulka 15. Zlepšení vzájemného soužití

Zlepšení vzájemného soužití	Četnost	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Ano	87	57%
Ne	67	43%
Celkem	154	100%

Graf 12. Zlepšení vzájemného soužití

V této otázce jsme se snažili zjistit, zda zastávají občané Zlínského Kraje názor, že lze zlepšit vzájemné soužití subkulturních skupin s většinovou společností. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 57 % dotazovaných respondentů uvádí, že možnost ke zlepšení vzájemného soužití existuje. Naopak 43% žádnou takovou možnost, která by přispěla ke zlepšení vzájemného soužití, nevidí.

Otázka č. 20: Pokud ano, můžete uvést jakým způsobem?

„Vzájemné pochopení odlišnost i názorů. Myšlení pozitivně. Více akcí, které jsou zaměřeny na více druhů subkulturních odvětví.“

„Šlo by pomocí seminářů nebo různých besed nějaké subkultury představit i v jiném světle než je většinová společnost zná nebo například nějakou veřejnou akci, kde by členové subkultury měli možnost se projevit a ukázat svou pravou povahu.“

„Je potřeba lidem otevřít oči a ukázat jim, že odlišnost těchto skupin nedělá z jejich členů špatné lidi! Dělat např. festivaly s workshopy a přednáškami, aby se rozšířila informovanost o dané skupině.“

„Pořádat akce, kde se subkultury představí a lidé si třeba uvědomí, že nejsou jen špatní. Velmi dobrá věc je také kniha Kmeny a seriál s ní spojený. Mohl by se dostat více mezi lidi.“

„Jde o to poznat hodnoty subkultur a snažit se ho brat jako každého ostatního. I když ne každý nám sedne. Například pořádat akce, kde bude hrát hiphop i metal.“

„Určitě by to chtělo více informovat širokou veřejnost např. o tom, že graffiti je umění a né ničení, skejtáci jsou sportovci a né špinavý narkomani.“

„Subkultura je už z názvu menšina, své chování by měla proto regulovat tak, aby nebyla ostatní většině na obtíž nebo ji jakkoliv nutila své hodnoty a názory. Slušné chování, smysl pro pořádek a čest. I tak se dá vést rebelie.“

„Myslím si, že pro případy výtržnictví by to měla mít zajištěné policie. A co se týče výchovy, ta počíná už doma, popřípadě ve škole. Myslím, že společnost si umí ukazovat prstem, ale nikdy ne na sebe. Kde je ta chyba, natož ji napravit.“

„Pořádání akcí jako osvěty. Ten s tím tunelem nevypadá nejzjevněji, ale díky tomuto zjistí společnost jeho plusy a přínosy, které má. Zjištění, že akce bude o sportu povídání si a nejen prachsprosté chlastání, fetování ničení majetku jak si většina myslí.“

„Větší dozor nad problémovými subkulturami, u subkultur, které jsou normální v rámci možnosti, by mohlo prospět více akcí, kterých se můžou účastnit i běžní lidé.“

„Super nápad cyklus Kmeny. Musí se o tom více hovořit v mediích, prosazovat to a vyvracet názor, že patřit do subkultury znamená být špatný.“

„Ano, ale museli by chtít všechny skupiny a ostatní lidé. Možná pořádáním společných akcí.“

„Zaměřením se na rizikové subkultury s cílem potlačit jejich existenci.“

6.1 Vyhodnocení výzkumných otázek

Výzkumu se celkem zúčastnilo 154 respondentů, kteří nám odpověděli na všech 20 otázkách. Získané informace z dotazníku nám umožnily odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky.

1. Jaký názor zaujímají občané Zlínského kraje k předsudkům a stereotypům?

Tuto výzkumnou otázku jsme zjišťovali za pomoci otázek č. 4 a 5. Z odpovědí je patrné, že za správné určitě nepovažuje 35% respondentů vytvářet si názor na ostatní, než jej poznají a 44% respondentů se přiklání k odpovědi, že spíše není správné utvářet si názory před osobním kontaktem. Naopak za spíše správné to považuje 14 % dotazovaných a zcela správné to považuje 5% respondentů.

V otázce číslo 5. jsme zjišťovali, zda se respondenti řídí vědomě nějakými předsudky či stereotypy. 41% respondentů se spíše neřídí předsudky a stereotypy a 10% se zcela určitě neřídí předsudky či stereotypy. Odpověď spíše ano v souvislosti s řízením se předsudky a stereotypy uvedlo 30% a zcela vědomě se řídí předsudky a stereotypy 10% dotázaných respondentů.

Z obou otázek je tedy patrné, že dotazovaní respondenti, občané Zlínského kraje se snaží nepodléhat a neřídít se předsudky a stereotypy mířeným vůči subkulturním skupinám. Přesto stále existuje velká část lidí, kteří jsou si vědomi toho, že se řídí předsudky nebo stereotypy.

2. Jaké zkušenosti mají občané Zlínského kraje se subkulturami mládeže?

Na tuto výzkumnou otázku jsme se zaměřili v otázce č. 7 a 8. V těchto otázkách jsme se nejprve dotazovali respondentů na to, jakou zkušenost si odnesli ze setkání s členem nějaké subkulturní skupiny. 57% odpovídajících na tuto otázku uvedlo, že ze setkání si odnesli negativní zkušenost a 43% si odneslo zkušenost pozitivní. Můžeme tedy říci, že odpovědi byly téměř shodné, ale převažující byly více negativní zkušenosti.

Další otázkou jsme po respondentech vyžadovali bližší popsání jejich zkušenosti se subkulturní skupinou. Ze zmíněných odpovědí bylo zřejmé, že negativní zkušenosti vyplývali především ze setkání s členem subkultury, která se projevuje agresivním či jiným negativním chováním. U těchto respondentů s negativními zkušenostmi jsme v jejich odpovědích mohli pozorovat silné škatulkování. Přesto velká část respondentů dokázala odpovědět správně a v odpovědích se objevovaly zkušenosti jak pozitivní tak negativní,

přičemž respondent se přiklonil ke zkušenosti pozitivní a dokázal tak být objektivní a nezaujatý.

Odpověď na tuto výzkumnou otázku je, že u občanů Zlínského kraje převažují negativní zkušenosti se subkulturními skupinami.

3. Jaké předsudky a stereotypy se nejčastěji vyskytují u občanů Zlínského kraje vůči subkulturám mládeže?

V otázce č. 9 jsme nejprve zjišťovali, zda se dle dotazovaných respondentů vůbec vyskytují předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám. 43% dotazovaných respondentů ze Zlínského kraje odpovědělo, že spíše jsou rozšířeny předsudky vůči subkulturním skupinám a 29% se domnívá, že zcela určitě jsou vůči těmto skupinám rozšířeny předsudky a stereotypy. 20% respondentů nedokázalo posoudit tuto skutečnost a názor, že spíše nejsou rozšířeny, uvedlo 6%. Nesouhlas s tímto tvrzením, vyjádřilo pouze 1% dotazovaných respondentů.

V další otázce jsme se snažili zjistit jaké druhy předsudků a stereotypů se vyskytují u občanů Zlínského kraje. Nejčastější odpovědi se týkaly spojitosti s drogovou problematikou, vandalstvím a agresí. Objevily se také odpovědi, že subkulturní skupiny vedou zahálčivý život, nechtějí pracovat a celé společnosti pouze škodí.

Můžeme tedy zcela jednoznačně říci, že dle respondentů jsou předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám rozšířeny. Jako nejrozšířenějším typem předsudků a stereotypů lze z výzkumu označit vedení zahálčivého života, užívání návykových látek a vyhýbání se práci.

4. Jaký znak odlišnosti subkultur mládeže, nejčastěji ovlivní názory občanů Zlínského kraje?

Průzkum ukázal v otázce číslo 12, že nejčastěji ovlivní názory občanů Zlínského kraje na subkultury mládeže chování 40%. Zajímavostí je, že 31% dotazovaných respondentů uvedlo, že na utváření názorů vůči subkulturním skupinám nemá vliv vzhled.

Z výše uvedených poznatků, nalézáme odpověď pro výzkumnou otázku v tom, že nejčastější znak odlišností, který ovlivní názory občanů Zlínského kraje na subkulturní skupiny je chování.

5. Jaké subkultury občanům zlínského kraje nejvíce vadí?

Na tuto výzkumnou otázku jsme se snažily odpovědět otázkou č. 17 a 18. Z otázky číslo 17, která byla umístěna v dotazníkovém šetření vyplynulo, že nejméně vadí občanům Zlínského kraje subkultura skateboardingu 84% a subkultura lidí s tetováním 62%. Naopak jako nejvíce obtěžující byla označena subkultura skinheads 44%, holigans 41%, a také překvapivě subkultura tuningu, která vadí 30% dotazovaných respondentů ze Zlínského kraje.

V otázce č. 18 jsme se respondentů dotazovali na důvod jejich odpovědi na otázku č. 17. Z uvedených odpovědí vadí subkultura skinheads a holigans občanům Zlínského kraje z důvodu jejich agresivního chování, narušování pořádku a prosazování názorů, které nejsou společensky přijatelné. Subkultura tuning není oblíbená mezi dotazovanými respondenty z důvodu agresivního stylu jízdy a zní vyplývajícího ohrožování silničního provozu.

Odpovědi na naši výzkumnou otázku tedy je, že občanům Zlínského kraje nejvíce vadí subkultury skinheads, holigans a překvapivě také subkultura tuningu.

6. Jakým způsobem lze zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami z pohledu občanů Zlínského kraje?

Na tuto výzkumnou otázku odpovídá v dotazníku položka č. 19 a 20. Nejprve jsme se respondentů dotazovali, zda je možné zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami. 57% dotazovaných respondentů zastává názor, že je možné zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami. Další 43% je naopak názoru, že vzájemné soužití se subkulturními skupinami není možné. Z této dotazníkové otázky tedy vyplývá, že více jak polovina dotazovaných respondentů je přesvědčena, že je možné zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami

V navazující otázce č. 20 jsme se respondentů, kteří uvedli, že je možné zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami dotazovali, jakým způsobem by bylo možné tuto skutečnost realizovat. Nejvíce respondentů je názoru, že by přispělo k zlepšení vzájemnému soužití větší pochopení ze strany veřejnosti. K tomuto pochopení by dle respondentů přispěla větší informovanost, workshopy, přednášky, besedy, pořádání kulturních akcí a dalších společných akcí, které by veřejnosti otevřeli oči. Dále respondenti uvádí, že také prostřednictvím medií lze subkultury ukázat v pozitivním světle, jako je to

například ve vysílání cyklu kmeny od Vladimíra Brože, které vznikly na základě knižní předlohy.

Pro tuto výzkumnou otázku nalzáme odpověď v reakcích 57 % respondentů, kteří uváděli, že vzájemné soužití se subkulturními skupinami lze zlepšit na základě větší informovanosti, pořádání společných akcí, přednášek a workshopů.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké jsou názory a předsudky vůči subkulturám mládeže z pohledu obyvatel Zlínského kraje. Těchto poznatků jsme se snažili dosáhnout za pomoci kvantitativní dotazníkové metody. Do dílčích cílů jsme zahrnuli zjištění, jakým druhům předsudků občané Zlínského kraje podléhají, které stereotypy jsou u nich zakotveny a zda jsou ochotni zapracovat na zlepšení vzájemného soužití se subkulturními skupinami. Cílem teoretické části bylo obeznámit čtenáře s obdobím dospívání mládeže a jejími specifickými prvky, které s dospíváním souvisí. Dále také s jednotlivými nejvýraznějšími druhy subkultur a jejich charakteristikami, ale také s vymezením pojmu stereotyp, předsudek a tolerance.

Vyhodnocením výzkumu jsme došli k závěru, že občané Zlínského kraje potvrzují existenci a rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturním skupinám. Mezi nejrozšířenější stereotypy a předsudky můžeme z odpovědí zařadit, že všechny subkultury vedou zahálčivý život, subkulturní skupiny a jejich členové užívají drogy a jsou označováni jako „feťáci“ nebo také, že jednají proti právně a jsou označováni za „kriminálníky“. Jako dodatek musíme také uvést několikrát se vyskytující výrok, že všechny subkultury negativně působí na druhé, protože se vyhýbají práci a tím škodí celé společnosti.

Naše práce měla také poukázat na to, zda jsou občané Zlínského kraje ochotni zlepšit vzájemné soužití se subkulturními skupinami. Z výzkumu vyplynulo, že více jak polovina občanů Zlínského kraje je ochotná podílet se na zlepšení vzájemného soužití. Mezi způsoby, kterými lze dosáhnout ke zlepšení vzájemného soužití občané Zlínského kraje nejčastěji uváděli především větší informovanost o subkulturních skupinách, pořádání workshopů, besed, přednášek a kulturních nebo jiných společných akcí. Na toto můžeme navázat otázkou z našeho výzkumu, kde se ptáme, zda jsou občané Zlínského kraje ochotní účastnit se subkulturních akcí. Z výsledků je patrné, že převažuje ochota a zájem se subkulturních akcí účastnit. Nesmíme také opomenout četnost odpovědí, které směřovaly na subkulturní pořad s názvem Kmeny. Tento pořad je vysílán prostřednictvím medií a občanům Zlínského kraje se jeví jako skvělý prostředek ke zlepšení veřejného mínění o subkulturních skupinách. A právě všechny výše zmíněné způsoby, které mohou vést ke zlepšení vzájemného soužití se subkulturními skupinami, mohou být také využity pro praxi.

Problematika subkulturních skupin a jejich soužití s většinovou společností by měla zasluhovat větší pozornost. Je velmi znepokojivé, že subkulturní skupiny jsou stále zahaleny předsudky a stereotypy, které vyplynuly z našeho výzkumu. Jako se vyvíjí celá společnost, tak se vyvíjí i subkulturní skupiny a tyto předsudky a stereotypy mohou pramenit ze zkušeností z dob minulých. A tak dnes není pravidlem, že člověk, který se zařadí mezi nějakou skupinu lidí, jejichž filozofie je mu blízká, musí zcela jistě brát drogy, vést zahálčivý život nebo se vyhýbat práci. Proto je důležité, aby občanům ve Zlínském kraji, ale i širší veřejnosti byly subkultury osobitěji přiblíženy v obraze dnešní doby, prostřednictvím výše zmiňovaných způsobů, které navrhuji občané Zlínského kraje.

Tuto práci nevěnujeme pouze výchovným a vzdělávacím pracovníkům, ale také široké veřejnosti, tedy lidem, kteří nechtějí dát pouze na první dojem, protože ten nemusí být vždy jen pozitivní a správný, kteří nechtějí být ve svém úsudku ovlivňováni stereotypy a předsudky a chtějí si na člověka udělat vlastní názor. Ale také pro ty které toto téma pouze zajímá a chtějí se o něm dozvědět něco víc.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] 518, Vladimír a Karel VESELÝ. *Kmeny: současné městské subkultury*, 1. vydání. Praha: Yinachi, 2011. ISBN: 978-809-0397-323.
- [2] BALVÍN, Jan. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Radix, 2012. ISBN: 978-80- 86798-07-3.
- [3] BURYÁNEK, Jan. *Interkulturní vzdělávání II.: projekt Varianty*. Praha: Člověk v tísní, 2005. ISBN 80-903510-5-0.
- [4] ČAČKA, Oto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospělých s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN: 80-7239-060-0.
- [5] DOSTÁLOVÁ, Radmila. *Civitas: Text pro učitele občanské výchovy, občanské nauky a základů společenských věd*. Praha: ISV nakladatelství, 2001. ISBN: 80-85866-75-7
- [6] DUFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Pzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN: 978-80-7380-123-6.
- [7] GORDON, Willard. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004. ISBN: 80-7260-125-3.
- [8] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-686-5.
- [9] HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2003. ISBN: 80-7168-876-2.
- [10] HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN: 978-80-247-3037-0.
- [11] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-1369-4.
- [12] JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portal, 2001. ISBN: 80-7178-535-0.
- [13] KARAS, Miroslav. a Jaroslav KUČERA. *Skateboarding*. Brno: Computer press, 2004. ISBN: 80-251-0101-1.
- [14] KASSIN, Saul. *Psychologie*. Brno: Press, 2007. ISBN: 978-80-251-1716-3
- [15] KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*, 1. Vydání. Praha: Slon, 2011. ISBN: 978-807-3301-941.
- [16] KRAUS, Blahoslav. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido, 2006. ISBN: 80-7315-125-1.

- [17] KURIC, Josef. *Ontogenetická psychologie*. Brno: Cerm, 2001. ISBN: 80-214-1844-3.
- [18] MACEK, Petr. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 20-7178-747-7.
- [19] NAKONEČNÝ, Milan. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003. ISBN: 80-200-0993-0.
- [20] NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Dopněk, 2002. ISBN: 80-7239-121-6.
- [21] PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2005. ISBN: 80-7178-711-6.
- [22] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, *Pedagogický slovník*, 4. vydání. Praha: Portál 2003. ISBN: 80-7178-772-8.
- [23] SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*. Brno: Paido, 2004. ISBN: 80-73-15-077-8.
- [24] SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže, Uvedení do problematiky*. Havlíčkův Brod: Grada publishing, 2010. ISBN: 978-80-247-2907-7.
- [25] URBAN, Lukáš. *Sociologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN: 80-86861-45-7.
- [26] VÁGNEROVÁ, Eva. *Vývojová psychologie 1*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0956-8.
- [27] VÁGNEROVÁ, Eva. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN: 80-7178-308-0
- [28] VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008, ISBN 978-80-247-1428-8.

Internetové zdroje

- [29] CZECHKID. *Kulturní identita* [online]. © 2011 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://czechkid.cz/si1120.html>
- [30] ČESKO. Trestní zákon č. 140 ze dne 1. ledna 2009 o poškozování cizích věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009. Dostupné z: http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1961/14_09_61/Sb_140961_-----_.php
- [31] GREIF, Mark. *The hipsters in the mirror* [online]. © 2010 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2010/11/14/books/review/Greif_t.html?_r=3&page_wanted=all&
- [32] TAGBUST. *Co jsou graffiti?* [online]. © 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.tagbust.com/graffiti/>

[33] METAL MUSIC. *Vizuální prvky a gesta* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: http://www.metalovamuzika.wbl.sk/Vizualne-prvky_-gesta.html

[34] SAMURAJ. *Skateboarding, vznik a historie* [online]. © 2006 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.samuraj.cz/clanek/skateboarding-vznik-a-historie>

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1. Utváření názoru na ostatní .....</i>	45
<i>Graf 2. Vědomé řízení předsudky či stereotypy .....</i>	46
<i>Graf 3. Osobní setkání s členem subkulturní skupiny .....</i>	47
<i>Graf 4. Jakou zkušenost to ve Vás zanechalo? .....</i>	48
<i>Graf 5. Rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturám .....</i>	51
<i>Graf 6. Hodnocení ostatních podle subkulturní příslušnosti .....</i>	53
<i>Graf 7. Znak odlišnosti ovlivňující názory vůči subkulturám .....</i>	54
<i>Graf 8. Drogová závislost jako pravidlo .....</i>	55
<i>Graf 9. Ochota účastnit se subkulturních akcí.....</i>	56
<i>Graf 10. Příznivé působení na rozvoj dospívající mládeže .....</i>	57
<i>Graf 11. Subkulturní skupiny, které respondentům nejvíce vadí. ....</i>	60
<i>Graf 12. Zlepšení vzájemného soužití.....</i>	62

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1. Pohlaví dotazovaných .....</i>	43
<i>Tabulka 2. Věk respondentů.....</i>	44
<i>Tabulka 3. Nejvyšší dosažené vzdělání.....</i>	44
<i>Tabulka 4. Utváření názoru na ostatní, před osobním setkáním .....</i>	45
<i>Tabulka 5. Vědomé řízení předsudky či stereotypy .....</i>	46
<i>Tabulka 6. Osobní setkání s členem subkulturní skupiny .....</i>	47
<i>Tabulka 7. Jakou zkušenost to ve Vás zanechalo? .....</i>	48
<i>Tabulka 8. Rozšířenost předsudků a stereotypů vůči subkulturám .....</i>	50
<i>Tabulka 9. Hodnocení dle příslušnosti k subkultuře .....</i>	53
<i>Tabulka 10. Znak odlišností ovlivňující názory vůči subkulturám .....</i>	54
<i>Tabulka 11. Drogová závislost jako pravidlo .....</i>	55
<i>Tabulka 12. Účast na subkulturních akcích .....</i>	56
<i>Tabulka 13. Příznivé působení na rozvoj dospívající mládeže .....</i>	57
<i>Tabulka 14. Subkulturní skupiny, které respondentům nejvíce vadí. ....</i>	59
<i>Tabulka 15. Zlepšení vzájemného soužití .....</i>	62

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: Dotazník

PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentem 3. ročníku Sociální pedagogiky na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V rámci výzkumu ke své bakalářské práci bych Vás chtěl požádat o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Dotazník se týká názorů a předsudků obyvatel Zlínského kraje, vůči subkulturám mládeže. Vaše odpovědi jsou zcela **anonymní** a budou sloužit **pouze pro účely zpracování mé bakalářské práce**, proto Vás prosím o upřímné odpovědi. Děkuji mnohokrát za Váš čas.

Tomáš Jandal, DiS.

Vymezení pojmu subkultura:

Subkultura mládeže je skupina lidí, která se vyznačuje odlišnými znaky životního stylu, chování, hodnot, a norem od většinové společnosti. Příkladem subkulturních skupin je skateboarding, graffiti, tuning, hip-hop, metal, hipsteři, punk, emo, skinheads, rastafariáni nebo hippies.

1. Jaké je Vaše pohlaví ?

muž/žena

2. Jaký je Váš věk?

18 – 20 let

21 – 30 let

31 – 40 let

41 – 50 let

51 a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní

střední odborné s výučním listem

střední s maturitou

vyšší odborné

vysokoškolské

4. Myslíte si, že je správné utvářet si názor na ostatní než jej poznáte?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

5. Řídíte se vy sám/sama, vědomě či nevědomě nějakými předsudky či stereotypy ?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

6. Setkali jste se někdy s členem subkulturní skupiny?

ano

ne

7. Pokud ano, jakou zkušenost to ve Vás zanechalo?

pozitivní

negativní

8. Můžete tuto zkušenost blíže popsat ?

9. Myslíte jsi, že jsou rozšířeny předsudky a stereotypy vůči subkulturním skupinám?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

10. S jakými nejčastějšími názory a předsudky vůči subkulturám mládeže jste se setkal/a?

11. Setkali jste se někdy s lidmi, kteří hodnotili ostatní podle toho do jaké subkultury patří?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

12. Jaké znaky odlišnosti v životním stylu subkulturních skupin nejčastěji ovlivní Vaše názory vůči nim?

	méně	1	2	3	4	5	více
Vzhled		1	2	3	4	5	
Chování		1	2	3	4	5	
Zvyky		1	2	3	4	5	
Symboly		1	2	3	4	5	
Hodnoty		1	2	3	4	5	
Postoje		1	2	3	4	5	

13. Myslíte si, že je pravidlem u subkulturních skupin drogová závislost?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

14. Byly byste ochotní účastnit se některých akcí pořádaných subkulturními skupinami?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

15. Myslíte si, že subkulturní skupiny mohou příznivě působit na rozvoj dospívající mládeže?

ano

ne

16. Můžete Vaši odpověď odůvodnit?

17. Které subkulturní skupiny ve Zlínském kraji Vám nejvíce vadí?

	méně	1	2	3	4	5	více
Skateboarding		1	2	3	4	5	
Graffiti		1	2	3	4	5	
Tuning		1	2	3	4	5	
Hip Hop		1	2	3	4	5	
Metal		1	2	3	4	5	
Počítačovní hráči		1	2	3	4	5	
Hipsteři		1	2	3	4	5	
Punk		1	2	3	4	5	
Emo		1	2	3	4	5	
Skins		1	2	3	4	5	
Rastafariáni		1	2	3	4	5	
Hippies		1	2	3	4	5	

Tatto   1   2   3   4   5

Holigans   1   2   3   4   5

Tuning   1   2   3   4   5

18. Z jakého důvodu? (uved'te pouze tu, která Vám nejvíce vadí)

19. Myslíte si, že by bylo možné, zlepšit vzájemné soužití subkulturních skupin s většinou společnosti ?

ano

ne

20. Pokud ano, můžete uvést jakým způsobem ?